

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

« ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ »

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΒΑΡΕΛΑΣ

**ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ
eco17314**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
ΑΒSTRACT.....	9
1.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	10
1.1 Έννοια οικονομικής κρίσης.....	10
1.2 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα.....	10
1.3 Οι παράγοντες που οδήγησαν στην κρίση.....	11
1.4 Οι συνέπειες της κρίσης.....	12
1.5 Αντιμετώπιση της κρίσης.....	13
1.6 Οικονομική κρίση και ελληνικές τράπεζες.....	14
2.ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	16
2.1 Έννοια Τραπεζικού Συστήματος.....	16
2.2 Η σημασία του Τραπεζικού Συστήματος.....	16
2.3 Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.....	17
2.4 Τα λεγόμενα «stress tests».....	18
2.5 Οι επιπτώσεις της κρίσης στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.....	19
2.6 Τρόποι αντιμετώπισης της κρίσης από το ΕΤΣ.....	19
2.7 Η λειτουργία των τραπεζών.....	20
2.8 Δανειακές συμβάσεις με προϋποθέσεις.....	22
2.9 Αποτίμηση δανείων και ο λογιστικός χειρισμός τους.....	23
3.ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ-ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ.....	24
3.1 Μέθοδος παροχής δανείων.....	24
3.2 Έννοια των κόκκινων δανείων-μη εξυπηρετούμενων δανείων.....	25
3.3 Από τα NPLs στα NPEs.....	26
3.4 Οι παράγοντες που επηρεάζουν τα κόκκινα δάνεια.....	28
3.5 Στατιστικά στοιχεία των κόκκινων δανείων.....	30
3.6 Διαχωρισμός των εξυπηρετούμενων και μη δανείων.....	32
3.7 Δάνεια σε επισφάλεια.....	32
3.8 Διαχείριση των ΜΕΔ μέχρι και σήμερα.....	33
3.9 Καθυστερήσεις δανείων στις τράπεζες.....	33

3.10 Καθυστερήσεις δανείων σε κάθε τράπεζα.....	34
4.ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ.....	35
4.1 Ποιες είναι οι επιπτώσεις που επιφέρουν τα κόκκινα δάνεια.....	35
5.ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ.....	37
5.1 Εθνική τράπεζα.....	37
5.2 Alpha Bank.....	37
5.3 Τράπεζα Πειραιώς.....	38
5.4 Eurobank.....	38
5.5 Ειδοποιήσεις δανειοληπτών.....	39
5.6 Επαφή με τον δανειολήπτη πριν και μετά από τις 30 μέρες καθυστέρησης....	39
5.7 Διορία για τους δανειολήπτες.....	40
5.8 Βραχυπρόθεσμες-Μακροπρόθεσμες λύσεις.....	41
5.9 Ύπαρξη ενστάσεων μέσω επιτροπής.....	42
6. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ.....	43
6.1 Τρόποι χειρισμού για μείωση των κόκκινων δανείων και νόμοι.....	43
6.2 Η λειτουργία του SSM στα πιστωτικά ιδρύματα.....	46
6.3 Τιτλοποίηση δανείων στην Ελλάδα.....	47
6.4 Πλειστηριασμοί.....	48
7. ΤΑ ΜΕΔ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΛΠ.....	50
7.1 Τα κόκκινα δάνεια στην Ελλάδα.....	50
7.2 Τα κόκκινα δάνεια στο πλαίσιο των ΔΛΠ.....	54
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	56
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	57
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	57
ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΜΕΛΕΤΕΣ.....	58
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΑΡΘΡΑ.....	58

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ = Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

ΔΛΠ = Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

ΔΝΤ = Διεθνές Νομισματικό Ταμείο

ΔΠΧΠ = Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

ΕΒΑ = Εσωτερικός Βαθμός Απόδοσης

ΕΕ = Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΚΤ = Εμπορική Κεντρική Τράπεζα

ΕΤΣ = Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

ΜΕΔ = Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια

ΤτΕ = Τράπεζα της Ελλάδος

ΤΧΣ = Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

ΕSM (European Stabilization Mechanism) = Ευρωπαϊκός Μηχανισμός
Σταθεροποίησης

ΕFSF (European Financial Stability Facility) = Ευρωπαϊκός Οργανισμός
Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας.

SSM (single supervisory mechanism) = Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός

FED = Ομοσπονδιακή Τράπεζα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του τμήματος «Οικονομικών Επιστημών» του πανεπιστημίου Μακεδονίας. Για τον τρόπο συγγραφής της εργασίας αυτής, οφείλω πρώτα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή μου, κ. Ερωτόκριτο Βαρελά, ο οποίος αφού αφιέρωσε τον χρόνο του για να μου δώσει αυτό το εξαιρετικό θέμα, με καθοδήγησε με σωστό τρόπο για την ολοκλήρωση της εργασίας. Επίσης οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου και στους ανθρώπους που ήταν δίπλα μου όλη αυτή την περίοδο.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το θέμα που θα αναλυθεί παρακάτω, αφορά τα κόκκινα δάνεια ή διαφορετικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, τα οποία υπήρχαν και υπάρχουν μέχρι και σήμερα. Πλήττουν ιδιαίτερα τα τραπεζικά ιδρύματα ενώ καταστρέφουν τις σχέσεις μεταξύ πιστωτή και πιστούχου.

Θα υπάρξει πλήρης περιγραφή για τα συγκεκριμένα δάνεια, τα οποία λαμβάνουν χώρα σε κάθε είδους δάνειο που υπάρχει, ξεκινώντας από την ιστορική αναδρομή της οικονομικής κρίσης. Θα ακολουθήσει αναφορά τόσο στο πλαίσιο των τραπεζικών ιδρυμάτων και στον τρόπο σύναψης δανείου, όσο και στα χαρακτηριστικά των δανείων σε καθυστέρηση που επικρατούν σύμφωνα με δημοσιεύματα. Επίσης, αναφέρονται οι νόμοι που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο των καθυστερήσεων λόγω κακοπληρωτών, ενώ αναλύονται διάφοροι όροι που έχουν σχέση με τα δάνεια αυτά, όπως είναι οι πλειστηριασμοί και οι τιτλοποιήσεις δανείων.

Το θέμα αυτό αφορά την ενημέρωση τόσο του απλού πολίτη, όσο και των διάφορων ιδρυμάτων με ανώτατα στελέχη. Σκοπός, είναι να μειωθούν και αν είναι δυνατό ακόμη και να εξαλειφθούν μέσω του ισχύον εποπτικού πλαισίου. Αυτό προσπαθεί να καταφέρει η Ελληνική οικονομία, η οποία είναι από τις πρώτες χώρες της Ε.Ε που πλήττει από τα λεγόμενα κόκκινα δάνεια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ως τώρα, η παγκόσμια οικονομική κρίση, εμφανίστηκε στην Ελλάδα με την μορφή οικονομικής κρίσης του κράτους έχοντας αντίκτυπο τόσο την ίδια την χώρα, όσο και την Ευρωζώνη. Μάλιστα η Ελλάδα, βρισκόταν από το 1830 σε πτώχευση, σχεδόν 50%. Λόγω έλλειψης της ρευστότητας αλλά και αύξησης των κόκκινων δανείων, πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα οδηγήθηκαν είτε σε πτώχευση, είτε σε συγχώνευση. Για τον λόγο όμως, ότι τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για ολόκληρη την οικονομία, η κρίση που πυροδοτήθηκε τα τελευταία χρόνια, τα επηρέασε σε μεγάλο βαθμό. Μεγαλύτερο επηρεασμό αποτέλεσαν τα προβλήματα που υπήρχαν στις αποπληρωμές των δανείων, αφού ανάγκασαν τις τράπεζες να θεσμοθετήσουν επιτακτικά.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση όλων των ανωτέρω. Δηλαδή, μέσω ερευνών που έγιναν, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα λειτουργίας των τραπεζών στις μέρες μας. Επιπλέον, αναφέρονται στοιχεία τόσο για την επιρροή που επιδέχονται τα κόκκινα δάνεια, αλλά και για τον τρόπο αντιμετώπισης (μείωσης) τους που αποτελεί κύρια βάση, όσο και για την θέσπιση νόμων.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μία μικρή αναφορά στην αναδρομή της οικονομικής κρίσης, προκειμένου να αποτελέσει βάση για τα επακόλουθα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, εισάγεται η έννοια και τα χαρακτηριστικά του χρηματοπιστωτικού συστήματος και συγκεκριμένα του ελληνικού. Αναφέρονται τα λεγόμενα «stress tests», όπως και οι προϋποθέσεις σύναψης δανείου και ο λογιστικός χειρισμός του.

Στο τρίτο κεφάλαιο, εκβαθύνεται η έννοια των κόκκινων δανείων. Συγκεκριμένα, αναφέρονται οι παράγοντες επηρεασμούς αλλά και η μετάβαση στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα. Λόγος γίνεται επίσης και στα επισφαλή δάνεια αλλά και στις καθυστερήσεις των τραπεζών.

Το τέταρτο κεφάλαιο, διεισδύει στις επιπτώσεις που προκαλούν τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στις μέρες μας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, αναλύονται τόσο οι ρυθμίσεις των τραπεζών, όσο και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται. Αναφορά γίνεται στο τρόπο επαφής της τράπεζας για ενημέρωση του δανειολήπτη εγκαίρως, καθώς και στην ύπαρξη ενστάσεων μέσω επιτροπής.

Στο έκτο κεφάλαιο, εμφανίζονται οι τρόποι με τους οποίους αντιμετωπίζεται το πρόβλημα των κόκκινων δανείων. Η λειτουργία του SSM στα πιστωτικά ιδρύματα, πλειστηριασμοί και τιλοποίησης δανείων.

Τέλος, στο έβδομο κεφάλαιο, αναφέρονται οι εξελίξεις των ΜΕΔ στην Ελλάδα αλλά και στα ΔΛΠ.

ABSTRACT

So far, the global economic crisis has appeared in Greece in the form of an economic crisis in country, affecting both the country itself and the Eurozone. In fact, Greece has been in bankruptcy since 1830, almost 50%. Due to a lack of liquidity but also an increase in red loans, many financial institutions have been led to either bankruptcy or merger. However, due to the fact that banking institutions are a determining factor for the entire economy, the crisis that has erupted in recent years has greatly affected them. The biggest problem was the problems in repaying the loans, as they forced the banks to enforce them.

The aim of this paper is to present all of the above. That is, through research that has been done, the operating results of the banks will be presented nowadays. In addition, data are reported on the impact of red loans, but also on how to deal with them (reduction) which is the main basis, as well as the enactment of laws.

Specifically, in the first chapter, a small reference is made to the reversal of the economic crisis, in order to be a basis for the consequences.

The second chapter introduces the concept and characteristics of the financial system and specifically the Greek one. The so-called “stress tests” are mentioned, as well as the conditions for concluding a loan and its accounting treatment.

In the third chapter, the concept of red loans is deepened. In particular, the factors influencing and the transition to non-performing exposures are mentioned. There is also talk of unsecured loans and bank arrears.

The fourth chapter penetrates the effects of non-performing loans nowadays.

In the fifth chapter, both the bank regulations and the methods used are analyzed. Reference is made to the bank’s way of contacting the borrower in a timely manner, as well as to the existence of objections through a committee.

In the sixth chapter, the ways in which the problem of red loans is addressed are presented. The operation of the SSM in credit institutions, auctions and loan securitization.

Finally, in the seventh chapter, the development of the non-performing loans in Greece and in the international accounting standards are mentioned.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

1.1 ΈΝΝΟΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση είναι ένα παγκόσμιο γεγονός που κατά καιρούς έχει επηρεάσει την κοινωνικοοικονομική υπόσταση πολλών κρατών και το οποίο προσδιορίζεται από μια σημαντική και συνεχή πτώση της οικονομικής δραστηριότητας. Οι επενδύσεις αποτελούν τον βασικότερο δείκτη της οικονομικής δραστηριότητας, ο οποίος δείκτης προσδιορίζει και τα μεγέθη της μέσω των αυξομειώσεων τους. Τα μεγέθη της οικονομίας αναφέρονται τόσο στις διάφορες τιμές που διαμορφώνει η αγορά, όσο και στην κατανάλωση, απασχόληση κ.λπ. Υπάρχουν στάδια όπου η οικονομική δραστηριότητα ή αλλιώς οικονομικοί κύκλοι, βρίσκεται σε μια διαρκή συρρίκνωση. Η φάση αυτή όπου η οικονομική κρίση την αποτελεί, είναι γνωστή ως καθοδική φάση της οικονομίας. Διάρκεια των οικονομικών αυτών κύκλων είναι 7 έως 11 χρόνια. (European Commission., 2009)

«μια μη κανονική κατάσταση. Μια κατάσταση κρίσιμη, δύσκολη, επικίνδυνη. Συγκεκριμένα κρίση είναι μια εκτροπή από την κατάσταση της κανονικότητας και μπορεί να προσλάβει διαβαθμίσεις αντικανονικότητας από μια κατάσταση απλής διαταραχής μέχρι την κατάσταση μη ελεγχόμενων εκρηκτικών γεγονότων και την κατάσταση του χάους και του πανικού»

(Πανηγυράκης., 2001)

1.2 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η παγκόσμια οικονομική κρίση εκδηλώθηκε στην Ελλάδα κυρίως με την μορφή της οικονομικής κρίσης του κράτους. (O'Connor, 1973, 1977). Η Ελλάδα, από την ανεξαρτησία της, το 1830, βρίσκεται σε κατάσταση πτώχευσης σχεδόν το μισό του χρόνου. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει ότι η Ελληνική κοινωνία ζει συνεχώς υπό την πίεση περιορισμένης δυνατότητας χρηματοδότησης αυτού που η ίδια αντιλαμβάνεται ως ανάγκες της. (C. Reinhart, K. Rogoff., 2009). Η κρίση στην Ελλάδα και κατ'επέκταση η χρηματοπιστωτική κρίση, σηματοδοτήθηκε μετά την πτώση της Lehman Brothers το 2008. Έτσι κηρύχτηκε η πρώτη χώρα του Ευρωπαϊκού Νότου που ήρθε αντιμέτωπη με την κρίση χρέους. Η κρίση αυτή εμφανίστηκε με το δημοσιονομικό

έλλειμμα το 2009, από τον δημόσιο τομέα, να βρίσκεται πάνω από 15% του ΑΕΠ, ενώ το χρέος αντίστοιχα ως ποσοστό του ΑΕΠ, το οποίο από ένα σημείο και μετά έχασε τον έλεγχο του. Η φθίνουσα πορεία της χώρας μας τα τελευταία χρόνια, έδωσε το έναυσμα να χαρακτηριστεί και από μια ακόμη κρίση, πέρα της δημοσιονομικής, την λεγόμενη κρίση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών. Η πλέον ελληνική οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με μια κρίση δίδυμων ελλειμμάτων.(κυβέρνηση Γ.,Παπανδρέου). Η χώρα μας, έμεινε εκτός αγορών και το 2010 κατέφυγε στον μηχανισμό στήριξης, κοινό γνωστό ως «τρόικα». Η δανειακή σύμβαση που υπέγραψε προκειμένου να αποφύγει την χρεοκοπία, συνοδεύτηκε από την υπογραφή του πρώτου μνημονίου σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το οποίο εξασφάλισε την χρηματοδότηση του δημοσιονομικού ελλείμματος όπου και περιλάμβανε σκληρά μέτρα λιτότητας καθώς και διαρθρωτικά μέτρα εξυγίανσης της οικονομίας. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά δεν έλαβαν χώρα αναγκάζοντας έτσι την χώρας μας να καταφύγει σε δεύτερο δανεισμό ύψους 130 δις ευρώ. Προφανώς και ο δανεισμός αυτός ακολουθήθηκε από νέες διαρθρωτικές αλλαγές μέσα στις οποίες ήταν η μείωση των συντάξεων και άλλων ειδών επιδομάτων, από ένα κούρεμα 50%, αλλά και την αναμενόμενη αύξηση φόρων. Σκληρότερα μέτρα λιτότητας πήραν μέρος τον Νοέμβριο του ίδιου έτους για το χρονικό διάστημα 2012-16, αφού ψηφίστηκε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής προσαρμογής. (Ζαμπαρλούκου και Κούση., 2014).

Σύμφωνα με τους Buiter και Rahbari (2010), αίτιο της ελληνικής οικονομίας δεν αποτελεί η διεθνής ύφεση, αλλά οι ανισοροπίες τόσο στο έλλειμμα ανταγωνιστικότητας όσο και στην οργανωτική ανεπάρκεια του κράτους, όπου και ξεσκέπασε η κρίση.

1.3 ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Τα αίτια που προκαλούν τις κρίσεις είναι πολλά. Ωστόσο, η υπερβολική και αλόγιστη χρήση πολυσύνθετων προϊόντων τιτλοποίησης αποτελεί την κύρια πηγή. Η έλλειψη χειρισμού των διαφόρων κινδύνων που προέκυψαν, οδηγούσε ολοένα και περισσότερο στην κρίση. Η κρίση οφειλόταν από τον συνδυασμό των παρακάτω αιτιών :

- Ανεπαρκής έλεγχος αρμοδιοτήτων από τις εποπτικές αρχές.
- Αλόγιστη τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων.
- Αύξηση στις χορηγήσεις των δανείων λόγω μείωσης των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων.
- Έκδοση εταιρικών ομολόγων, τα οποία και είχαν υποστεί σημαντική μείωση της απόδοσής τους.
- Πτώση αξίας ακινήτων.
- Υπερβολική χρήση δανειακών κεφαλαίων.
- Χαμηλά επιτόκια.
- Υπερβάλλουσα ρευστότητα.
- Μείωση αποταμίευσης.
- Υψηλός ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στο διεθνές εμπόριο.
- Ραγδαία ανάπτυξη της χρηματοοικονομικής καινοτομίας πιστωτικών παραγώγων.
- Νομισματική πολιτική ορισμένων τραπεζών (FED)

Γενικότερα, η παγκοσμιοποίηση διεθνούς οικονομίας, είχε σαν αποτέλεσμα το χρηματοοικονομικό πρόβλημα να μεταδοθεί σε ολόκληρο τον κόσμο. (Τσουλφίδης Ε., 2015).

1.4 ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση είχε τεράστιες επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία, τόσο σε κοινωνικό όσο και σε βιοτικό:

- Αύξηση του δημοσίου χρέους λόγω υψηλών επιτοκίων και κρατικών ομολόγων.
- Μείωση εισοδήματος.
- Μείωση πληθωρισμού.
- Μείωση ΑΕΠ, και μάλιστα σε κάποιες χώρες αρνητικό.
- Αύξηση της ανεργίας με εκρηκτικές διαστάσεις.

- Μείωση των χορηγούμενων πιστώσεων από τις τράπεζες σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά.
- Χρεοκοπία πολλών επιχειρήσεων.
- Κατάργηση όλων των κοινωνικών παρεμβάσεων.
- Έκρηξη των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων.

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι από την πλευρά του βιοτικού επιπέδου, σημαντικοί παράγοντες μείωσής του είναι το ελάττωμα του εισοδήματος, του πληθωρισμού, του δανεισμού αλλά και της ελλιπής κοινωνικής προστασίας. Όσο αναφορά την μείωση του κοινωνικού επιπέδου, η ανεργία είχε διαβρωτικό χαρακτήρα. (Τσουλφίδης Ε., 2015)

1.5 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Οι αρχές, αντέδρασαν άμεσα και συντονισμένα από το 2008 έχοντας πάρει πολύτιμα μαθήματα από την Μεγάλη Ύφεση του 1930. Η παρεμβατική πολιτική των κρατών για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης Τα μέτρα που έλαβαν ήταν:

- Οι κεντρικές τράπεζες συντονίστηκαν μέσω G-20 και του πλέον αναβαθμισμένου Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.
- Κοινή πολιτική εξόδου από την κρίση.
- Νέοι τρόποι παροχής ρευστότητας από τις τράπεζες.
- Αύξηση του ελάχιστου ποσού των εγγυημένων τραπεζικών καταθέσεων.
- Μηχανισμός ανακύκλωσης πλεονασμάτων.

Σημαντικό ρόλο είχαν και οι τράπεζες. Χρησιμοποιήθηκαν μέσα όπως ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθεροποίησης (ESM) με βασικό εργαλείο να αποτελούν οι πιστώσεις και οι εγγυήσεις, και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF).

Ωστόσο, τα μέτρα που εκ των πραγμάτων αναγκάστηκαν να λάβουν σαν οικονομία, δεν είχαν μόνιμο χαρακτήρα. Αποτελούσαν μια προσωρινή παρέκκλιση από τα καθιερωμένα, αποκλειστικά και μόνο για να αποτραπεί το ενδεχόμενο συστημικής

κατάρρευσης. Η ύφεση αποφεύχθηκε χάρη στην επεκτατική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική.

Σε γενικές γραμμές τα επιτόκια μειώθηκαν δραστικά και υιοθετήθηκαν μεγάλα δημοσιονομικά πακέτα αναζωογόνησης της οικονομίας. (Στεριάδου Δ., 2012)

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Πριν το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, δηλαδή πριν το 2008, τα επίπεδα ανάπτυξης στην Ελλάδα, ήταν μεταξύ κρατών-μελών της ΕΕ, σε δεύτερη θέση. Ακολουθώντας, οι τράπεζες, και εκείνες με τη σειρά τους πρόσφεραν φθινό και γρήγορο δανεισμό. Αυτό προσέλκυε τα άτομα που είχαν σκεφτεί να σπεύσουν σε δανεισμό, έχοντας την ευκαιρία αυτή που έδιναν οι τράπεζες. Ωστόσο, τα πράγματα άλλαξαν δραματικά μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης. Η οικονομική ύφεση που χτύπησε γερά την ελληνική οικονομία, μετά το 2008, αυξήθηκε σε πολύ μεγάλο βαθμό, αφού έφτασε σε σημείο να ξεπεράσει το 26% (το 2013) και έχοντας ως συνέπεια την αύξηση της ανεργίας. Οι τράπεζες λοιπόν δέχτηκαν μεγάλο επηρεασμό, αφού η οικονομική τους κατάσταση χειροτέρευσε. Η ικανότητα των τραπεζών για ανταπόκριση των δανειακών τους υποχρεώσεων υποβαθμίστηκε, ενώ οι επενδύσεις σε κεφάλαια παύουν να υφίστανται σε μεγάλο βαθμό, όπως προηγουμένως, αφού τα άτομα ήταν πλέον αναστατωμένα από την κατάσταση που επικρατούσε. (McKinsey and Company., 2014)

Το βασικότερο γεγονός αποτέλεσε το κούρεμα του Ελληνικού δημοσίου χρέους, το οποίο έγινε το 2012. Η διαδικασία αυτή λέγεται Private Sector Involvement (PSI). Μέσω του PSI, οι ελληνικές τράπεζες χρεοκόπησαν, αφού στα ομόλογα μειώθηκε η αξία τους κατά 78%, ενώ οι απώλειες (39 δις) έφτασαν να υπερτερούν από τα μετοχικά κεφάλαια. (bank of Greece., 2012)

Μετάπειτα, έγιναν προσπάθειες για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Η πρώτη έγινε το 2013 ενώ η δεύτερη το 2014. Οι πόροι που χρησιμοποιήσαν ανέρχονταν στο 8,2 δις, δανειζόμενοι από το ELA (Emergency Liquidity Assistance). Τότε λοιπόν που έγινε η αναχρηματοδότηση του δημοσίου, ιδρύθηκε και το ΤΧΣ. Οι τράπεζες, μετά την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου οδηγήθηκαν με επιτυχία στα λεγόμενα « stress

tests», για τα οποία θα γίνει αναφορά παρακάτω. Ωστόσο, στις τράπεζες δεν άργησε να επανέλθει ξανά το κλίμα αύξησης των προβληματικών δανείων, ανάκλησης των καταθέσεων και μείωση στις επενδύσεις κεφαλαίων αλλά και στις μετοχές. Αποτέλεσμα αυτών είναι το 2015 η ύπαρξη τρίτης ανακεφαλαιοποίησης. (Mckinsey and Company., 2014)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το τραπεζικό σύστημα, χαρακτηρίζεται ως θεμελιώδης άξονας του χρηματοοικονομικού συστήματος. Οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί, που θεωρούνται ως ένα δημόσιο ή ιδιωτικό ίδρυμα που αναλαμβάνει την μεταφορά του κεφαλαίου μεταξύ καταθετών και δανειζόμενων, οι χρηματοοικονομικές αγορές, που αποτελούν ένα σύνολο επενδύσεων που προσφέρουν οι ελλειμματικές επιχειρήσεις, αλλά και τα χρηματοοικονομικά προϊόντα που προσάγονται κυρίως από χρηματοοικονομικά ιδρύματα, αποτελούν το χρηματοοικονομικό σύστημα. Η μεταφορά των κεφαλαίων σε ελλειμματικές μονάδες της οικονομίας από τις πλεονασματικές, αποτελεί την βασικότερη λειτουργία του.

Η τράπεζα, είναι εκείνη που είτε χρηματοδοτεί, είτε συγκεντρώνει τις καταθέσεις των επενδυτών της. Έτσι, το τραπεζικό σύστημα συντελείται από το σύνολο των τραπεζών. (Μιχαλόπουλος Γεώργιος., 2011)

2.2 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το τραπεζικό σύστημα έχει δύο συγκεκριμένα προβλήματα να αντιμετωπίσει. Εδώ μπορεί να γίνει άμεσα αντιληπτή η σημασία των τραπεζών. Τα προβλήματα αυτά είναι ο ηθικός κίνδυνος και η και η ασύμμετρη πληροφόρηση, τα οποία οι τράπεζες έχουν την ικανότητα να τα μειώσουν προκειμένου να λειτουργήσει ομαλά η οικονομία.

Ο ηθικός κίνδυνος, είναι ένα συμβαλλόμενο μέρος που μονώνεται από τον κίνδυνο μπορεί να συμπεριφερθεί διαφορετικά από τον τρόπο που θα συμπεριφερόταν εάν εκτιθόταν πλήρως στον κίνδυνο. Οι τράπεζες στο σημείο αυτό, για την αποφυγή του κινδύνου είναι πρόθυμες να αναλάβουν την επίβλεψη των δανειζόμενων επιχειρήσεων.

Η ασύμμετρη πληροφόρηση λαμβάνει χώρα πριν την διαδικασία της συναλλαγής και αναφέρεται στο ότι ένα δάνειο χρηματοδοτείται από μη αξιόχρεες μονάδες. Η ικανότητα της τράπεζας για την αποτροπή της ασύμμετρης πληροφόρησης μπορεί να

είναι η μακροπρόθεσμη δέσμευση με μια πελατειακή σχέση. Επιπλέον, μπορούν να μειώσουν το κόστος των δανειοδοτούμενων.

Δεν είναι λοιπόν τυχαίο το γεγονός ότι οι τράπεζες αποτελούν έναν σημαντικό κρίκο άμεσης επικοινωνίας με την οικονομία.(Bain Keith - Howells Peter., 2011)

2.3 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, τον Απρίλιο του 2011 λειτουργούσαν

- 34 πιστωτικά ιδρύματα
- 22 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων (έδρα εντός Ε.Ε)
- 5 υποκαταστήματα πιστωτικών ιδρυμάτων (έδρα εκτός Ε.Ε)
- 1 πιστωτικά ίδρυμα το οποίο είχε εξαιρεθεί από τον νόμο.
(δηλαδή το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων)

(Τράπεζα της Ελλάδος., 2010)

Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα εισήρθε στην διεθνή τραπεζική κρίση με αυξημένο κίνδυνο ρευστότητας ως συνέπεια της επεκτατικής πιστωτικής πολιτικής που είχε ακολουθήσει με αφορμή την ύπαρξη των χαμηλών επιτοκίων που επικράτησαν μετά την είσοδο της χώρας στην Ευρωζώνη. Η Ελληνική οικονομία το 2009 ανέδειξε τα πρώτα της δημοσιονομικά προβλήματα. Η μη βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών θέτει σε κίνδυνο το τραπεζικό σύστημα. Η μεγάλη έλλειψη ρευστότητας είναι ένα από τα προβλήματα που είχε και συνεχίζει να έχει η ελληνική οικονομία καθώς επίσης και η κεφαλαιακή επάρκεια στο τραπεζικό της σύστημα, οδηγούν σε αδυναμία χρηματοδότησης των αναγκών της. Ως τώρα, έγιναν σημαντικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αντιμετωπιστεί το υψηλό απόθεμα των ΜΕΔ. Χαρακτηριστικά είναι η καθιέρωση επιχειρησιακών στόχων για τα ΜΕΔ, δημιουργία δευτερογενούς αγοράς. Οι ενέργειες αυτές άρχισαν να αποδίδουν καθώς παρατηρείται μείωση του αποθέματος των ΜΕΔ. Οι τράπεζες υπέβαλαν στο τέλος του Μαρτίου του 2019 στην Εμπορική Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και στην Τράπεζα Ελλάδος (ΤΕ) αναθεωρημένους επιχειρησιακούς στόχους για την μείωση των ΜΕΔ, ενσωματώνοντας τις πρόσφατες αλλαγές αλλά και τις διαφορετικές παραδοχές για το μακροοικονομικό περιβάλλον. Τα συνεχιζόμενα αρνητικά μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας και ο αυξανόμενος πιστωτικός κίνδυνος ως εφαρμογή πολιτικών σκληρής λιτότητας αύξησης της ανεργίας οδήγησαν σε σημαντικό κίνδυνο

ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα. Έτσι το 2012 η χώρα οδηγήθηκε σε δεύτερο πρόγραμμα στήριξης που περιελάμβανε 2 τομείς:

- Την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους (PSI) του ιδιωτικού τομέα και την ενίσχυση των κεφαλαίων των τραπεζών.
- Την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

Στόχος των τραπεζών είναι η διαμόρφωση των ΜΕΔ το 2021 στα 34,1 δις ευρώ , ενώ ο δείκτης εκτιμάται στο 21,2%. Αν δε γίνει αυτό, η Ελλάδα κινδυνεύει σε λίγα χρόνια για 4^ο μνημόνιο. Συγκριτικά με τον μέσο όρο ΜΕΔ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το απόθεμα παραμένει ιδιαίτερα υψηλό στην χώρα μας. Η διείσδυση μεταξύ της αναδιάρθρωσης και ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα συντέλεσε στην αρνητική χρηματοδότηση της οικονομίας εν μέσω πρωτοφανούς ύφεσης και μείωσης του ΑΕΠ.(www.otoe.gr)

2.4 ΤΑ ΛΕΓΟΜΕΝΑ «STRESS TESTS»

Το σύνολο των κεφαλαίων που εξήγαγαν οι εταιρίες του χρηματοπιστωτικού τομέα ανεβαίνει στο 92% του συνόλου των αντληθέντων κεφαλαίων, μέσω του Χρηματιστηρίου των Αθηνών. Αυτό το γεγονός, αποτελεί απόδειξη διαίωσισης της εμπιστοσύνης των επενδυτών στις μετοχές των εταιριών του τραπεζικού κλάδου.

Για την αξιοπιστία του τραπεζικού συστήματος, ασκήθηκαν τα λεγόμενα “stress tests” από το Συμβούλιο των Υπουργών των Οικονομικών της ΕΕ (ECOFIN).

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΒΑΣΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΥΣΜΕΝΕΣ ΣΕΝΑΡΙΟ	ΔΥΣΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΚΙΝΔΥΝΟ	ΜΕ
ΕΤΕ	11,7%	9,6%	7,4%	
EUROBANK	11,7%	10,2%	8,17%	
ALPHABANK	12,3%	10,9%	8,22%	
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	10,9%	8,3%	6,0%	
ΑΤΕ BANK	10,7%	8,9%	4,36%	
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ	17,0%	15,0%	10,1%	
ΤΑΜΕΙΕΥΤΗΡΙΟ				
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	10,9%	9,4%	8,0%	
MARFIN	10,0%	8,5%	7,1%	
POPULAR				

Αποτελέσματα Ελληνικών Τραπεζών από τα stress tests
Πηγή www.bankofgreece.gr

2.5 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ

ΣΥΣΤΗΜΑ

Από την κρίση και έπειτα, παρατηρείται έντονη μείωση των καταθέσεων στο Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα. Η μείωση αυτή έφτασε έως τα 55 δις ευρώ. Παράλληλα, ο δημόσιος Τομέας αυξάνει τις τάσεις για δανεισμό, ενώ οι τράπεζες έχουν ελεγχόμενη πρόσβαση στην τιτλοποίηση δανείων και αγορά ομολόγων. Η ανάγκη λοιπόν του δημοσίου Τομέα για δανεισμό, οδηγεί σε αποστέρηση βασικών πόρων. Ωστόσο, η εξισορρόπηση τόσο των δανείων όσο και των καταθέσεων, εδραιώνεται. Αποτέλεσμα είναι η διαπλάτυνση του χρηματοδοτικού κενού των τραπεζών.

Τον Γενάρη του 2008, λόγω της ανεπάρκειας εναλλακτικών λύσεων, οι τράπεζες στην Ελλάδα οδηγήθηκαν στην απόφαση της αύξησης της χρηματοδότησης τους από το ευρώ-σύστημα από 4 δις ευρώ σε 118 δις ευρώ, τον Σεπτέμβρη του 2011. Κύριο στόχο αποτελεί η ελάττωση της χρηματοδότησης της ελληνικής οικονομίας της τάξεως των 80 δις, με αποτέλεσμα να πληγεί βαθύτατα η ελληνική οικονομία. Ωστόσο, για να στεφθεί με επιτυχία μια τέτοια ελάττωση είναι αναγκαίο τα δάνεια στην ελληνική οικονομία να μειωθούν κατά 6,5 δις τους πρώτους μήνες και να φτάσουν έως και 14δις μείωση τους τελευταίους 8 μήνες.

Οι μεν εκτιμήσεις που γίνονται για την διαμόρφωση των δανείων αλλά και λόγω έλλειψης ρευστότητας, μπορεί να οδηγήσουν σε βασική πτώση τόσο του ΑΕΠ, όσο και του δείκτη ιδιωτικής δραστηριότητας, επηρεάζοντας έτσι αρνητικά την αγορά εργασίας μειώνοντας τις θέσεις της αλλά και ως επακόλουθο την αύξηση της ανεργίας κατά 25%. Επίδραση θα δεχτούν ακόμη και τα δανειακά χαρτοφυλάκια των ελληνικών τραπεζών. Έτσι, ο λόγος σχηματισμού νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων, ή αλλιώς κόκκινα δάνεια, θα ανέλθει στο 21,3%.(Victoria Ivashina and David Scharfstein., 2008)

2.6 ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΤΣ

Το ΕΤΣ, προσπάθησε με ισχυρά μέσα να αντεπεξέλθει στις δύσκολες στιγμές που υπήρξαν λόγω της κρίσης, αναζητώντας λύσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Οι επενδυτές, φοβούμενοι πλέον να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους σε προϊόντα τα οποία δεν ήταν τοξικά, το επιχειρούσαν με μεγάλη επιφύλαξη. Οι ασφαλιστικοί οργανισμοί, δεν μπορούσαν να καλύψουν μεγάλο φάσμα προϊόντων, έχοντας πλέον μόνο μια μικρή έκθεση σε προϊόντα μειωμένης εξασφάλισης. Έτσι, τα ταμεία τους την περίοδο αυτή, αντιμετώπισαν μείωση των διαθεσίμων λόγω κακού χειρισμού. Οι επενδυτές λοιπόν, δεν αναζητούσαν μια τέτοιου είδους αγορά. Αυτό παρέπεμπε σε διατάραξη της εμπιστοσύνης του κοινού, και μαζί με άλλες διαταραχές που ασκήθηκαν, επηρεάστηκε ο ελληνικός χρηματοοικονομικός οργανισμός.

Στην ενδυνάμωσή του, έσπευσαν να βοηθήσουν οι νέοι κανόνες θέσπισης που έγιναν παγκοσμίως. Η παγκόσμια οικονομία προσπάθησε να εισέλθει ξανά σε αναπτυξιακή τροχιά. Οι τράπεζες, μέσω των κεντρικών τραπεζών, έρχονται αντιμέτωπες με τα δάνεια των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων, αφού οδηγήθηκαν σε περιορισμό της χρηματοδότησής του. Επιπλέον, πολλές κυβερνήσεις, έκανα χρήση του κρατικού παρεμβατισμού, διαφυλάσσοντας έτσι τα εγχώρια προϊόντα τους αλλά και τις θέσεις εργασίας. Κάθε εμπορική τράπεζα, έχοντας τον έλεγχο, ακολούθησε συγκεκριμένα μέτρα.

Τις σημαντικότερες επιπτώσεις προσπάθησε να επιλύσει το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, ανάμεσα στις οποίες υπήρξε και η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων. (Victoria Ivashina and David Scharfstein., 2008)

2.7 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η μόχλευση των τραπεζών αποτελεί την πηγή όλων των βασικών προβλημάτων τους, λόγω του γεγονότος ότι μία τράπεζα δεν επενδύει κατά βάση τα δικά της κεφάλαια αλλά κεφάλαια τρίτων - τις υποχρεώσεις της - που βρίσκονται στην κατοχή της υπό μορφή καταθέσεων. Ωστόσο οι τράπεζες επηρεάζονται από μικρές μεταβολές, όπως είναι το μετοχικό κεφάλαιο ενός τραπεζικού ιδρύματος, το οποίο προστατεύει την επιχείρηση από τυχόν πτώχευση κρατώντας το σε χαμηλό επίπεδο. Αυτό το χαμηλό επίπεδο επηρεάζει λοιπόν την λειτουργία της τράπεζας. (Σπύρου Σ. 2003)

Όσον αφορά την ρευστότητά τους, οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα έχοντας στην κατοχή τους καταθέσεις μέσο-βραχυπρόθεσμου χρονικού ορίζοντα, να χορηγούν δάνεια μέσο-μακροπρόθεσμου χρονικού ορίζοντα. Αυτό βέβαια οδηγεί σε μείωση της ρευστότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων. Όμως, είτε με την μη αναχρηματοδότηση

δανείων που λήγουν, είτε με την βιαστική είσπραξη δανείων, η μείωση που προηγήθηκε μπορεί να μετατραπεί σε αύξηση της. Η μεν αύξηση, μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των επενδύσεών της. Αυτό γίνεται διότι μια βιαστική αποπληρωμή δανείων μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της ποιότητας των τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων, και έτσι η τράπεζα θεωρείται ως ανίκανη να αποπληρώσει τους δανειστές της. Επομένως, θα αναγκαστεί πουλήσει σε χαμηλές τιμές τα περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων που πτώχευσαν, με αποτέλεσμα αυτό να έχει αντίκτυπο σε ολόκληρη την οικονομία μειώνοντάς την. Για αυτό το λόγο είναι απαραίτητη η φερεγγυότητα των τραπεζών.

Ας μην ξεχνάμε το γεγονός ότι τα τραπεζικά συστήματα έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες τόσο των δανειστών τους όσο και των πελατών τους και είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση αυτών των πληροφοριών. Η ορθή τους διαχείριση μπορεί να είναι καθοριστική για τις χρηματοπιστωτικές αγορές στις οποίες οι δανειστές και οι πελάτες τους συμμετέχουν.

Το ρυθμιστικό πλαίσιο των τραπεζών προκύπτει από πιθανές αστοχίες των τραπεζών. Ως εκ τούτου λαμβάνονται κάποια άμεσα μέτρα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η καθιέρωση και επιβολή κανόνων για την επιλογή των στοιχείων των τραπεζικών χαρτοφυλακίων, οι οποίοι περιλαμβάνουν ανώτατο επιτρεπτό βαθμό συγκέντρωσης συγκεκριμένων τύπων δανείων. Επίσης, καθιερώνονται ελάχιστα πρότυπα για την κεφαλαιοποίηση και τη ρευστότητα των τραπεζών. Για αυτό τον λόγο παίρνονται συγκεκριμένοι περιορισμοί στα ρυθμιστικά πλαίσια των τραπεζών, χωρίς ωστόσο να είναι άμεσα αποτελεσματικά. Κάποιοι από αυτούς τους περιορισμούς είναι:

- Η διαδικασία της επίβλεψης της συμμόρφωσης κοστίζει πολύ, και
- Η επίβλεψη της συμμόρφωσης των τραπεζών στις ρυθμίσεις πρέπει να είναι διαφανής.

Συνεπώς, εάν μία τράπεζα παρουσιαστεί ανίκανη να ανταπεξέλθει σε αυτού του είδους τις υποχρεώσεις της, η ανικανότητα αυτήν επηρεάζει το σύνολο του τραπεζικού συστήματος και προκαλεί αναστάτωση σε ολόκληρη την οικονομία.

(Bain Keith - Howells Peter, 2011)

2.8 ΔΑΝΕΙΑΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Στην πραγματικότητα, οι δανειακές συμβάσεις είναι γραπτές συνθήκες ανάμεσα στον πιστωτή και στον πιστούχο, ο οποίος οφείλει να είναι υπάκουος και να τηρεί τις προϋποθέσεις που ορίζουν οι όροι των δανειακών συμβάσεων. Διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες, ανάλογα με τις ανάγκες, όπως είναι τα πρόσωπα (είτε φυσικά, είτε επιχειρήσεις είτε το ίδιο το κράτος).

Η τράπεζα, αποτελεί συνήθως τον πιστωτή, όπου δανείζει χρήματα. Ο πιστούχος με τη σειρά του, εκτός από το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που έχει στη διάθεσή του για την επιστροφή των χρημάτων (του δανείου), οφείλει να πληρώσει και έναν τόκο, ο οποίος προστίθεται στο ποσό των χρημάτων που οφείλει. Ο τόκος αυτός αποδίδεται στον πιστωτή που χορήγησε το δάνειο (στην τράπεζα), ως αντάλλαγμα του δανείου αυτού. Τα δάνεια δε χορηγούνται άτοκα. (Ρόκας και Γκόρτσος, 2012)

Αν και οι δανειακές συμβάσεις περιέχουν αρκετούς όρους πριν την λήψη τους, ωστόσο αυτό που κυριαρχεί είναι το επιτόκιο, το οποίο και υφίσταται διαχωρισμό σε σταθερό και μεταβαλλόμενο. Για να γίνει λοιπόν αντιληπτό ο όρος του επιτοκίου και ο ρόλος του στις δανειακές συμβάσεις αναφερόμαστε στο εξής παράδειγμα. Λέγοντας πως το επιτόκιο π.χ δανεισμού είναι 5 % εννοούμε πως αν κάποιος θέλει να αγοράσει σήμερα κάποιες χρηματικές μονάδες (να δανειστεί χρήμα) θα πρέπει στο τέλος της περιόδου αναφοράς να πληρώσει μαζί με το κεφάλαιο που αγόρασε και 5% παραπάνω. Όλα τα είδη των επιτοκίων έχουν την ίδια κατεύθυνση (είτε αυξάνονται, είτε μειώνονται). (Πανίτσας, Γεροντίδης, Δρίτσουλας., 2016)

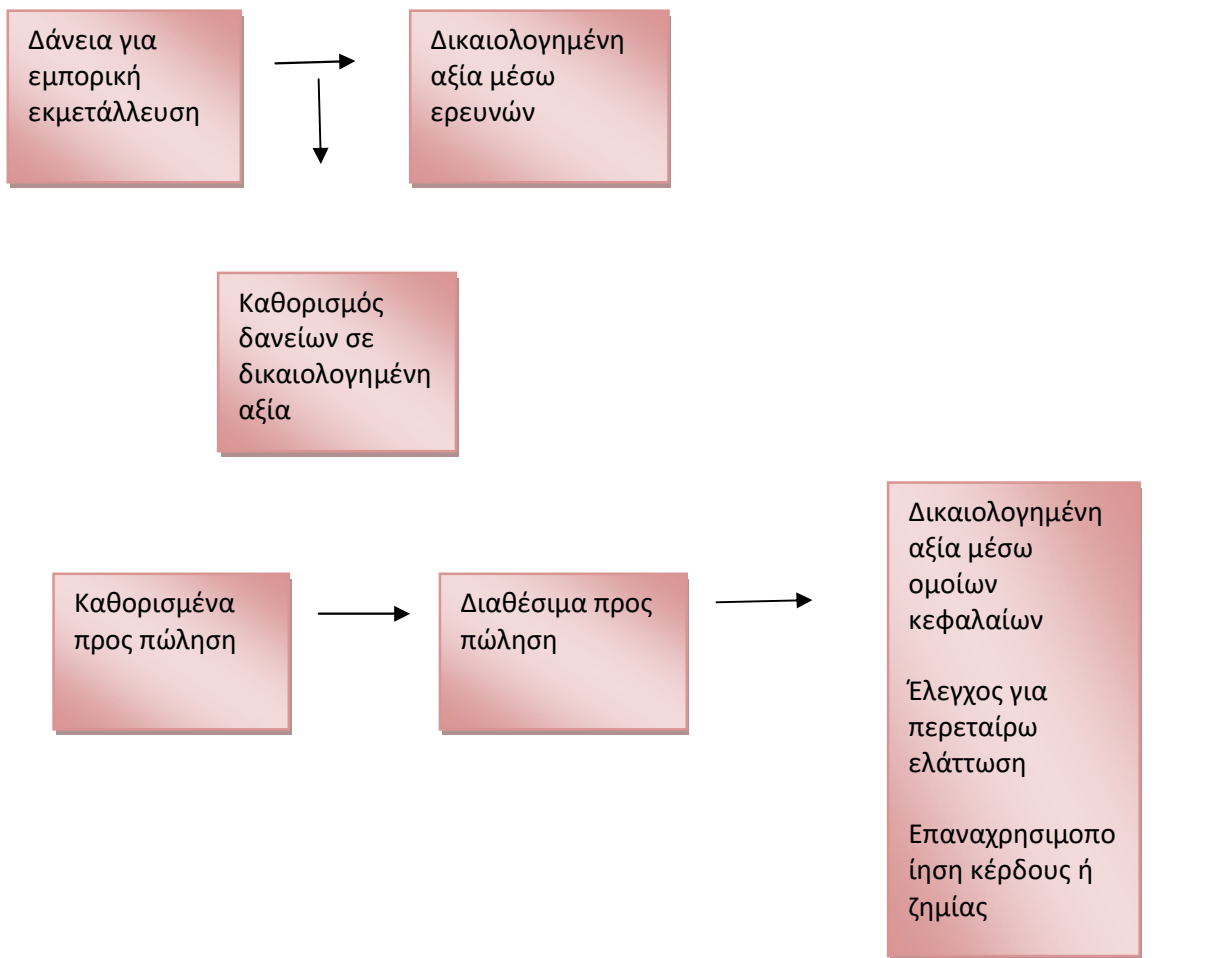
Ανάλογα με τον τρόπο που διαμορφώνονται οι δόσεις του δανείου, οι δανειακές συμβάσεις διακρίνονται αντίστοιχα. Η πιο γνωστή διάκριση είναι αυτή που ορίζει σε μακροπρόθεσμες πιστώσεις (μακρινή αποπληρωμή) και βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις (σύντομη αποπληρωμή). Βέβαια, υπάρχουν και άλλες διακρίσεις όπως είναι τα ομολογιακά, κοινοπρακτικά, τοκοχρεολυτικά δάνεια, όπως επίσης και δάνεια σε ξένο νόμισμα. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι οι μορφές της τραπεζικής πίστης, ειδικεύονται με βάση τις ανάγκες που καλύπτουν. (Αγγελόπουλος, Ηρειώτης, Συριόπουλος., 2008)

2.9 ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνωστό αποτελεί το γεγονός ότι τα δάνεια εκτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, είναι μη παράγωγα περιουσιακά στοιχεία, και θεωρούνται χρηματοοικονομικά μέσα. Η εκτίμηση για το αναπόσβεστο ή αποσβεσμένο κόστος γίνεται με το πραγματικό επιτόκιο. Στις τράπεζες, τα δάνεια είναι στοιχείο που εντάσσεται στις απαιτήσεις, ενώ από την άλλη μεριά, οι πιστωμένες (επιχειρήσεις) εντάσσουν το δάνειο στις υποχρεώσεις.

Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, αναφέρουν ότι τα χρηματοοικονομικά μέσα θα πρέπει να εκτιμώνται με την μέθοδο της δικαιολογημένης αξίας (εύλογη αξία).

Διαγραμματικά προκύπτει ότι:

(www.naftemporiki.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ-ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

3.1 ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ

Πριν αναφερθούμε στην μέθοδο παροχής δανείων, εύλογο είναι να αναφερθούμε στην έννοια των δανειακών συμβάσεων ή δάνεια. Οι δανειακές συμβάσεις εστιάζουν στην μεταβίβαση, εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, χρημάτων (κυρίως) σε άτομα που επιζήτησαν να χρηματοδοτηθούν για οικονομικούς λόγους, πληρώντας ωστόσο τις προϋποθέσεις για την επιστροφή τους. Έτσι, παρατηρείται μια σχέση φερεγγυότητας ανάμεσα στον πιστωτή και στον πιστούχο. Η παροχή δανείου λοιπόν, αναφέρεται στις απαιτήσεις των τραπεζών, καθώς τα δάνεια αποτελούν την μεγαλύτερη πηγή εσόδων παρά το γεγονός του πιστωτικού κινδύνου. Για τον κίνδυνο αυτό ανησυχούν οι τράπεζες. Αν και υπάρχουν θεμελιώδεις διαδικασίες έγκρισης για την εκχώρηση δανείου για όλες τις τράπεζες, ωστόσο κάποιες ακολουθούν ξεχωριστή πιστωτική πολιτική και τρόπους αξιολόγησης που έχουν δοθεί από την διοίκηση. Οι πελάτες είναι υποχρεωμένοι να κάνουν αίτηση στην τράπεζα, προκειμένου να τους χορηγηθεί το δάνειο που επιθυμούν. Αν η τράπεζα διαπιστώσει πως ο εκάστοτε πελάτης διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα για να πάρει το δάνειο, τότε μόνο προχωρούν περαιτέρω τη διαδικασία που απαιτείται. Συγκεκριμένα, η τράπεζα υποχρεούται αρχικά να διερευνήσει και εν συνέχεια να υπολογίσει τόσο τα ποιοτικά όσο και τα οικονομικά στοιχεία του ενδιαφερόμενου πελάτη. Αυτό λειτουργεί για την τράπεζα επικουρικά. Δηλαδή, με την παραπάνω διαδικασία η τράπεζα θέλει να διακρίνει αν ο πελάτης έχει την δυνατότητα να αποπληρώσει το δάνειο που πρόκειται να του δοθεί. Με άλλα λόγια, στόχος της τράπεζας είναι να εξασφαλίσει πως ο πελάτης θα είναι σε θέση να εξοφλήσει το δάνειο που του χορηγήθηκε.

Αφού ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, η τράπεζα αποφασίζει για το αν το αίτημα χορήγησης δανείου στο πελάτη θα γίνει δεκτό ή όχι. Αν το δάνειο γίνει δεκτό, τότε υπογράφεται η σύμβαση και στη συνέχεια γίνεται εκταμίευση του δανείου. Λόγω της μεγάλης οικονομικής αβεβαιότητας που υπάρχει στην σημερινή εποχή, η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να ελέγχει συνεχώς την πορεία του δανείου. Μόλις περάσει ο χρόνος που είχε συμφωνήσει η τράπεζα με τον πελάτη και εφόσον ο πελάτης έχει αποπληρώσει το δάνειό του, η διαδικασία ολοκληρώνεται.

3.2 ΕΝΝΟΙΑ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ-ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ

Στην τράπεζα, με την χορήγηση ενός δανείου, αναμένει ότι υπάρχει φερεγγυότητα μεταξύ εκείνης και του πιστούχου της. Η φερεγγυότητα αυτή, αναφέρεται στην αξιοπιστία της τράπεζας έναντι του πιστούχου της, προκειμένου να πληροί τις προϋποθέσεις και τους όρους που έχει αποδεχτεί στην δανειακή σύμβαση. Βέβαια πολλές φορές παρατηρείται παραβίαση των ορών αυτών, έχοντας ωστόσο τις κατάλληλες συνέπειες. Την αναπόφευκτη αυτή συμπεριφορά του πιστούχου προσπαθεί η τράπεζα να αντιμετωπίσει, προκειμένου να μην φτάνει σε διαπραγματεύσεις οι οποίες επιβαρύνουν τον πιστούχο. Για αυτό, πριν την σύναψη οποιασδήποτε δανειακής σύμβασης, θα πρέπει να γίνεται πλήρης έλεγχος από την μεριά του πιστωτή. Η χορήγηση λοιπόν δανείων, η οποία αποτελεί και σημαντική λειτουργία των τραπεζών, ενέχει και σημαντικούς κινδύνους. Επομένως στις τράπεζες, οποιαδήποτε οφειλή, η οποία υπερβεί το χρονικό διάστημα των 90 ημερών, που αποτελούσε μέρος των ορών που συμφωνήθηκε, κατατάσσεται στην κατηγορία των μη εξυπηρετούμενων δανείων ή αλλιώς στην λίστα των κόκκινων δανείων. Η οφειλή αυτή, αποτελεί πλέον αβέβαιη. Ωστόσο, οι ορισμοί των μη εξυπηρετούμενων δανείων, διαφέρουν από χώρα σε χώρα και από τράπεζα σε τράπεζα όπως αναφέρει το ΔΝΤ. Επίσης, χαρακτηριστικό αποτελεί και το αν πρόκειται για καθαρό ποσό ή ακαθάριστους όρους.

Όσο αναφορά τον ρόλο των οφειλών και των εγγυήσεων στην χώρα μας με βάση την ΤτΕ, αναφέρει ότι: δανειοδοτικές επιχειρήσεις με αρνητική λογιστική άποψη καθώς και χρεοκοπημένες επιχειρήσεις, με βάση τον τελευταίο ισολογισμό τους, θεωρούνται αβέβαιες απαιτήσεις, ανεξάρτητα από το χρονικό διάστημα λήξης των οφειλών τους.

Όλα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για τα ΜΕΔ, οδηγούν σε μια απόλυτη ανάγκη για επικαιροποίηση των ορών που θεωρούν ένα δάνειο ως μη εξυπηρετούμενο. Ωστόσο, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ), έχει εισαχθεί ένας ευρύτερος ορισμός των ΜΕΔ, στηριζόμενος στους όρους απομείωση και αθέτηση σύμφωνα με τα ΔΠΧΠ. Ο ορισμός αυτός έχει σκοπό την διευκόλυνση του τραπεζικού ελέγχου καθώς επίσης αποτελεί και έναν δείκτη ποιότητας των απαιτήσεων. (Αγγελόπουλος Π., 2010)

3.3 ΑΠΟ ΤΑ NPLs ΣΤΑ NPEs

Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν για την καταμέτρηση των δανείων που παρουσίαζαν κάποιο πρόβλημα, δεν ήταν αρκετά ώστε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα, σύμφωνα με την ακατάλυτη εξέλιξη των ΜΕΔ. Αυτό συνεπάγεται με το γεγονός ότι, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ESRB) και το European Banking Authorities (EBA) αποδίδουν στοιχεία των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων τους, προκειμένου να αποκομίσουν πλήρη εικόνα του κινδύνου των τραπεζών. Η αναφορά σε «ανοίγματα», αποτελεί μια εκτενέστερη μορφή των δανείων, καθώς συμπεριλαμβάνει όλα τα χρεωστικά όργανα (προπληρωμές και χρηματοδότηση δανείου) και ανοίγματα που δεν αφορούν υποχρεώσεις και απαιτήσεις. (Αγγελόπουλος Π., 2010)

Τα «μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα» λοιπόν, αποτελούν νέο ορισμό των ΜΕΔ. Εκτός από την πιθανή καθυστέρηση του περιορισμένου χρονικού διαστήματος των 90 ημερών για την αποπληρωμή, συμπεριλαμβάνουν και ανοίγματα «αόριστης είσπραξης». (<https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/nonperformexposures/default.aspx>)

Σύμφωνα με την EBA, η αόριστη αυτή είσπραξη δανείων γίνεται χωρίς να είναι κατοχυρωμένη η ρευστοποίηση και δίχως όριο καθυστέρησης. Γενικότερα, ο νέος αυτός ορισμός αναφέρεται τόσο στον περιορισμό αποπληρωμής των ανοιγμάτων περισσότερο των 90 ημερών, όσο και στο γεγονός ότι θα πρέπει να διενεργηθεί μια περεταίρω διερεύνηση όσον αφορά την δυνατότητα του πελάτη να αποπληρώσει τις εκκρεμότητές του πλήρως. (Μιχαλόπουλος Γεώργιος., 2011)

Επίσης στα NPE, σε αντιδιαστολή με τα NPL, συνυπολογίζονται και δάνεια τα οποία έχουν ανασυγκροτηθεί. Αντίστοιχα στα NPL, η κάθε τράπεζα θέτει τους όρους που θεωρεί ότι πρέπει να γίνουν για την πλήρη ρύθμιση του δανείου, καθώς επίσης πληροφορεί τις εποπτικές αρχές στις περιπτώσεις όπου η αποπληρωμή του δανείου ξεπερνά τις 90 ημέρες. Ο καινούριος δείκτης των NPE, ορίστηκε σε Ευρωπαϊκές Τράπεζες που λάμβαναν χώρα στα λεγόμενα stress tests.

Όσο αναφορά τις υποχρεώσεις που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα από την ΤτΕ για τον χειρισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ορίστηκαν για πρώτη φορά τον Μάιο του 2014. Οι υποχρεώσεις αυτές αναφερόταν σε:

- στην θέσπιση αυτόνομης λειτουργίας χειρισμού των ανοιγμάτων που αναφέρονται είτε σε μη εξυπηρετήση είτε σε καθυστέρηση,

- στην θεσμοθέτηση συγκεκριμένης στρατηγικής για τον χειρισμό των ανοιγμάτων, και
- στην θέσπιση της διοίκησης της ΤτΕ και των πιστωτικών ιδρυμάτων.

(Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., 2012)

Ο πίνακας που ακολουθεί αναφέρεται περιεκτικά στους στόχους και στην απόδοση του δανειακού χαρτοφυλακίου, κατά τις περιόδους: (Ιούνιος 2016 – Ιανουάριος 2019):

	<i>Ιούνιος 2016</i>	<i>Ιούνιος 2017</i>	<i>Σεπτ. 2017</i>	<i>Δεκ. 2017</i>	<i>Μάρτιος 2018</i>	<i>Ιούνιος 2018</i>	<i>Σεπτ. 2018</i>	<i>Δεκ. 2018</i>	<i>Δεκ. 2019</i>
ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΜΕΑ	78,3	72,8	70,2	65,9	63,9	60,6	58	52	38,6
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΩΝ ΜΕΑ	37%	36,1%	35,1%	33,3%	32,8%	31,5%	30,4%	27,5%	21,1%
ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΜΕΑ	106,9	101,8	99,9	95,9	93,6	90,2	87,6	81,5	64,6
ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΩΝ ΜΕΑ	50,5%	50,6%	49,9%	48,5%	48,1%	46,9%	45,9%	43,1%	35,2%

Πηγή: ΤτΕ

Ωστόσο το 2015, και στην συνέχεια το 2016, μεταβλήθηκαν τα παραπάνω, γεγονός που οδήγησε στην περεταίρω ανάδειξη των NPEs καθώς και στον τρόπο με τον οποίο τα διαχειρίζονται. Οι αλλαγές αυτές βασίστηκαν στην αναφορά που έγινε από τις Πράξεις Εκτελεστικής Επιτροπής, προς τον χειρισμό των ΜΕΑ.

ΠΠΕ: 2015

- Αρχή της «αμοιβαίας αποκλειστικότητας»
- Πλήρης πληροφόρηση για τις καθυστερήσεις
- Θέσπιση συγκεκριμένης υποκατηγορίας στα ΜΕΑ
- Πλήρης πληροφόρηση των εξασφαλίσεων
- Πλήρης πληροφόρηση για τα δάνεια των επιχειρήσεων
- Τελική υποβολή οργάνωσης σε 22 ενδεικτικούς τύπους

ΠΠΕ: 2016

Εισάγονται νέα δεδομένα, που αποσκοπούν και επιβλέπουν:

- στην οργάνωση των ΜΕΑ και στην λειτουργία των τραπεζών προς αυτά, και
- στην λειτουργία χειρισμού των καθυστερούμενων δανείων

Πηγή: ΤτΕ

Πρόσφατες αλλαγές αποτελούν εκείνες που αναφέρονται κατά την περίοδο του 2018. Σύμφωνα με εκείνες υπάρχουν οι εξής τροποποίησης:

ΠΠΕ: 2018

Εισάγονται νέα δεδομένα, που αποσκοπούν και επιβλέπουν:

- την διαδικασία πλειστηριασμού
- τις εξασφαλίσεις που αγοράζονται
- τους συμμετέχοντες του Εξωδικαστικού Μηχανισμού Ρύθμισης Οφελών

Πηγή: ΤτΕ

3.4 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

Έχει διαπιστωθεί λοιπόν το γεγονός ότι η οικονομία επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την εξόγκωση των NPLs, δημιουργώντας προβλήματα τόσο στην ανατροφοδότηση, η οποία χαρακτηρίζεται απορριπτική, όσο και στον πιστωτικό πνιγμό του περιβάλλοντος της χώρας. Αν και δεν έχει καθοριστεί το ύψος του προσδιορισμού των NPLs, παρατηρείται ότι πολλές φορές υφίστανται υψηλά ποσοστά αυτών. Στην περίπτωση αυτή, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί

προσπαθούν να προφυλάξουν την έλλειψη που έχουν σε κεφάλαια. Έτσι περιορίζονται τυχόν μελλοντικά προβλήματα. Ως αποτέλεσμα, αναγκαίο αποτελεί το γεγονός εύρεσης των μεταβλητών που επιδρούν αυξητικά στα NPLs, ώστε να ελέγχεται ο τυχόν πιστωτικός κίνδυνος από τις τράπεζες. Οι μεταβλητές που επηρεάζουν τα ΜΕΔ, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες.

Η πρώτη αναφέρεται σε τραπεζικούς προσδιοριστικούς παράγοντες όπως:

- η πιστωτική επέκταση, που οδηγεί σε αύξηση των ΜΕΔ
- η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, επηρεάζοντας τα ποσοστά των ΜΕΔ αλλά και δυσκολεύοντας τις απαιτήσεις που επικρατούν. Η ποιότητα του χαρτοφυλακίου καλυτερεύει με την αύξηση της κεφαλαιακής επάρκειας.
- οι διαστάσεις των τραπεζών στην αγορά, οι οποίες όταν είναι μεγάλες επιδρούν αυξητικά στα κόκκινα δάνεια
- οι κυριότητες κατοχής και το περιβάλλον των τραπεζών. Όταν οι τράπεζες δανειοδοτούν με υψηλό επιτόκιο, αυτό οδηγεί σε μη γρήγορη αποπληρωμή.
- η επικράτηση του πλήρη ανταγωνισμού
- τα υψηλά και χαμηλά επίπεδα του τραπεζικού συστήματος
- η διεύρυνση του δανειακού χαρτοφυλακίου έχοντας ζημίες αλλά και επέκταση των κόκκινων δανείων. Ωστόσο, η ύπαρξη ενυπόθηκων δανείων έχει λιγότερο αντίκτυπο στην αύξηση των ΜΕΔ.
- η κερδοφορία, σύμφωνα με την οποία αποδεικνύεται ότι επικρατεί αρνητική σχέση μεταξύ των ΜΕΔ και της απόδοσης των απαιτήσεων και των ιδίων κεφαλαίων

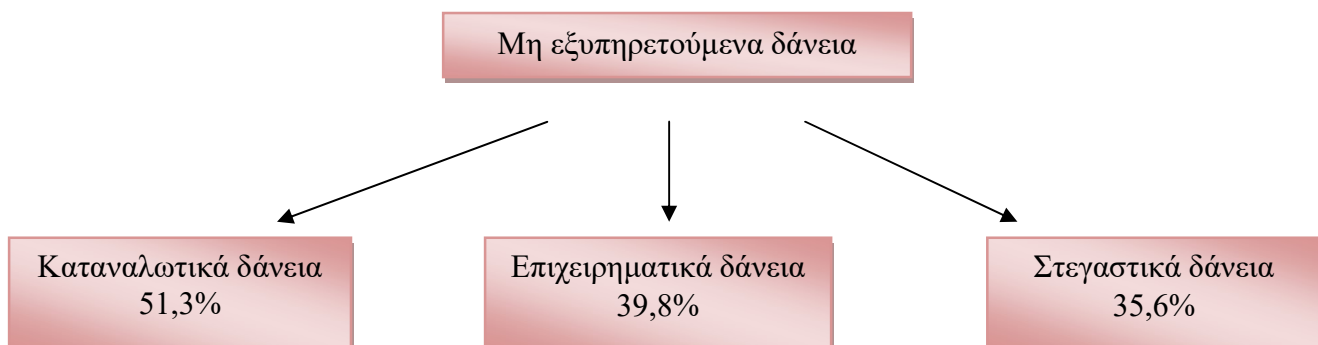
Η δεύτερη κατηγορία αναφέρεται σε κάποιους σημαντικούς μακροοικονομικούς παράγοντες, όπως:

- ο πληθωρισμός, όπου οδηγεί στην μείωση των ΜΕΔ όταν υπάρχει η ένδειξη υπερπληθωρισμού. Έχει τόσο αρνητικό όσο και θετικό αντίκτυπο όταν μεταβάλλεται.
- η συναλλαγματική ισοτιμία, όπου σύμφωνα με Espinoza and Prasan, το χαμηλό επιτόκιο οδηγεί σε μείωση των ΜΕΔ

- οι τιμές των ακινήτων και το ύψος των επιτοκίων, σύμφωνα με τις οποίες οι τιμές στα ακίνητα μειώνονται σε περιόδους ύφεσης, έχοντας ως αντίκτυπο να συσχετίζονται θετικά με την πορεία των ΜΕΔ, ενώ οι αυξημένες τιμές στα επιτόκια οδηγούν στην αύξηση των ΜΕΔ
- το ποσοστό ανεργίας, το οποίο αυξάνει το ποσοστό των ΜΕΔ όταν αυξάνεται
- ο ρυθμός ανέλιξης της οικονομίας, που οδηγεί σε αντιστρόφως ανάλογη σχέση με τα ΜΕΔ, αφού σε περιόδους ύφεσης της οικονομίας και του ΑΕΠ συνεπάγεται μείωση των εισοδημάτων και επομένως επικρατεί αδυναμία αποπληρωμής. Το αντίθετο υφίστανται σε περιόδους αύξησης του ΑΕΠ. (Klein N. ,2013)

3.5 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

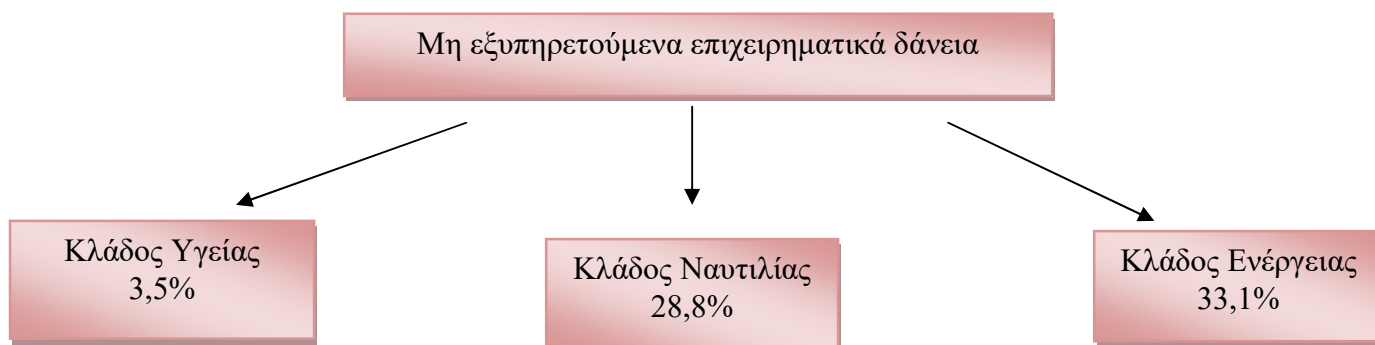
Όπως γνωρίζει κανείς, τα ΜΕΔ κατηγοριοποιούνται ανάλογα την χορήγηση που ακολουθούν.

Προκύπτει λοιπόν ότι μεγαλύτερο ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων επικρατεί στα καταναλωτικά δάνεια, ακολουθώντας τα επιχειρηματικά και τέλος τα στεγαστικά.

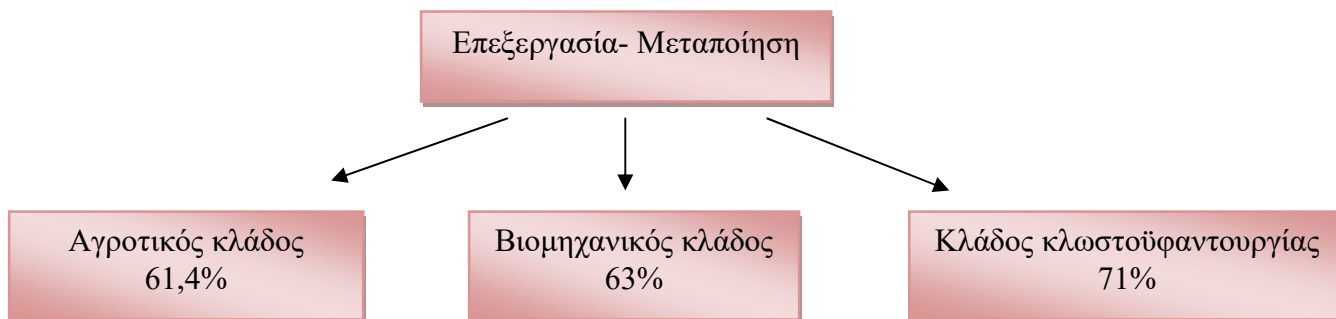
Βέβαια, υψηλό ποσοστό των ΜΕΔ προκύπτει και στο πλαίσιο των Ελεύθερων Επαγγελματιών αλλά και των πολύ μικρών επιχειρήσεων με το ποσοστό να φτάνει το 63%, ενώ στις μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις να φτάνει το 54%.

Ειδικότερα για τα μη εξυπηρετούμενα επιχειρηματικά δάνεια:

Τα ποσοστά αυτών των υποκατηγοριών αποτελούν τα χαμηλότερα των ΜΕΔ.

Σε αντιδιαστολή αυτών βρίσκονται κάποιοι κλάδοι επεξεργασίας και ειδικότερα της μεταποίησης, οι οποίοι εμφανίζουν υψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων.

(www.naftemporiki.gr)

3.6 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

Είναι προφανές ότι η τράπεζα ακολουθεί διαδικασίες ελέγχου προς τον δανειολήπτη. Αυτό γίνεται για να έχει πλήρη γνώση ανά πάσα στιγμή, και για να προλάβει τον τυχόν πιστωτικό κίνδυνο ή κάποια μικρή ζημία που ίσως εμφανιστεί λόγω κακού χειρισμού από την πλευρά του δανειολήπτη. Λαμβάνοντας λοιπόν η τράπεζα έγκαιρα τα μέτρα ελέγχου, ακόμη και αν υπάρξει ένα είδος ζημίας, μπορεί να ανταπεξέλθει λόγω του προϋπολογισμού της. Έτσι πρόκειται να διασφαλίσει έγκαιρα τα χρήματα των καταθέσεων. (Dimitrios P. Louzis, Angelos T. Vouldis, Vasilios L. Metaxas., 2012)

Έτσι λοιπόν, λαμβάνει χώρα ο διαχωρισμός των εξυπηρετούμενων και μη δανείων. Όσο αναφορά τα εξυπηρετούμενα δάνεια, αποτελούν τα δάνεια τα οποία αποπληρώνονται μέσα στην χρονική περίοδο που πρέπει, σύμφωνα με τις συμβάσεις που επισυνάπτονται μεταξύ πιστωτή και πιστούχου, ενώ τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια αναφέρονται σε περιπτώσεις όπου η αποπληρωμή του δανείου έχει αργήσει για κάποιο λόγο, και έχει θεωρηθεί εκτός οριακών συμβάσεων. (<https://www.investopedia.com/>)

Εδώ μπορεί να προκύψει και η έννοια του προβληματικού δανείου, το οποίο χαρακτηρίζεται από κάποιο πρόβλημα κατά την αποπληρωμή του, χωρίς ωστόσο αυτό να αναιρεί το γεγονός ότι μπορεί να αποτελεί εξυπηρετούμενο δάνειο μέχρι και σήμερα. Για την εύρεση των προβληματικών δανείων, η τράπεζα χρησιμοποιεί ορισμένες διαδικασίες, σύμφωνα με τις οποίες βρίσκεται σε στενή παρακολούθηση με τον πιστούχο της (είτε επιχειρήσεις, είτε πολίτες). Παρακολουθεί λοιπόν τις καθυστερήσεις που γίνονται καθ' όλη την διάρκεια. Ο πρώτος μήνας καθυστέρησης αντιστοιχεί σε 30 ημέρες, ο δεύτερος μήνας κυμαίνεται 31-60 ημέρες ενώ ο τρίτος μήνας 61-90. Επιπλέον η τράπεζα θα πρέπει να ελέγχουν το ποσό ανοίγματος του κάθε πιστούχου, και γενικότερα να έχουν μια πλήρη εικόνα του χαρτοφυλακίου τόσο πριν όσο και μετά την δανειοδότηση. (<https://www.capital.gr/>)

3.7 ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΑ

Όπως γνωρίζει κανείς, η σύναψη των δανείων γίνονται κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Μέσα στις προϋποθέσεις αυτές, υπάρχει και το χρονικό διάστημα αποπληρωμής του δανείου, το οποίο θα πρέπει να τηρείται πλήρως από τους πιστούχους. Βάση αυτών, μπορεί να γίνει αναφορά στα επισφαλή δάνεια. Επισφαλή

δάνεια λοιπόν είναι τα δάνεια τα οποία φαίνεται ότι δεν μπορούν να εισπραχθούν (είτε μερικά, είτε ολικά). Όταν οι επισφαλείς απαιτήσεις δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο είσπραξης, τότε η τράπεζα θα πρέπει να ελέγξει τόσο τις απαιτήσεις της όσο και τις υποχρεώσεις της, προκειμένου να εμφανιστούν. Εξάλλου η τράπεζα κάθε φορά που κάνει έλεγχο των οικονομικών της, εξετάζει λεπτομερώς το δανεικό χαρτοφυλάκιο. Έτσι βρίσκεται οποιαδήποτε απομείωση της αξίας. (Αγγελόπουλος Π., 2010)

3.8 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

Για τον σωστό και ορθό υπολογισμό της οικονομικής αξίας του χαρτοφυλακίου, θα πρέπει να γίνεται σωστή κατηγοριοποίηση των δανείων, όπως οριστική, προσωρινή καθυστέρηση. Έτσι γίνεται πιο εύκολα πρόσβαση στα δάνεια που παρουσιάζουν προβλήματα. Η πρόσβαση αυτή είναι απαραίτητη για τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία υιοθετούν συγκεκριμένες μεθόδους, προκειμένου να αποφεύγεται ο πιστωτικός κίνδυνος που προκύπτει από τα προβληματικά δάνεια. Χαρακτηριστικά παράδειγμα αποτελούν οι καταθέσεις που παρουσιάζονταν πλέον στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα την μείωση των καταθέσεων στην χώρα μας. Ωστόσο οι καταθέσεις αυτές δεν άργησαν να επανέλθουν.

Η οικονομική κατάσταση των οικονομούντων ατόμων χειροτέρευσε αφού οι καθυστερήσεις των δανείων σημειώθηκαν να αυξάνονται, αυξάνοντας έτσι και των πιστωτικό κίνδυνο. Παρατηρήθηκε λοιπόν αύξηση από τον Σεπτέμβριο του 2013 με 31,2%, μέχρι τον Δεκέμβρη του 2015 με 50%. Η φορολογική επιβάρυνση λοιπόν αυξήθηκε αρκετά, αφού προστέθηκαν νέοι φόροι. Αποτέλεσμα αυτής της αύξησης και ταυτόχρονα επιβάρυνσης ήταν η αλλαγή της συμπεριφοράς του Έλληνα πολίτη. (International Monetary Fund, 2011)

3.9 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Επισημαίνεται ότι στα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα, το 38% των δανείων αντιστοιχεί στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Στην πραγματικότητα όμως φαίνεται να φτάνουν το 50% των δανείων, αφού τα δάνεια σε επισφάλεια φτάνουν τα 70 δις. Αυτό εύκολα οδηγεί τις τράπεζες στην περεταίρω αύξηση του κεφαλαίου, τις οποίες

το ΔΝΤ προτρέπει σε έγκαιρη λήψη προβλέψεων. Μάλιστα τα NPLs στην Ελλάδα, αποτελούν τα υψηλότερα ποσοστά συγκριτικά με άλλες χώρες. (European Central Bank, 2015)

Καθώς το ποσοστό των NPLs αυξάνεται, ο ρυθμός αύξησης των κόκκινων δανείων τείνει να επιβραδύνει, σύμφωνα με την διοίκηση των 4 συστημικών τραπεζών. Μάλιστα, τα τραπεζικά ιδρύματα αναφέρουν ότι τα επισφαλή δάνεια δεν ξεπερνούν σήμερα τα 75δισ ευρώ, ανεξαρτήτως των μεταρρυθμίσεων κάποιων μη εξυπηρετούμενων δανείων. Επιπλέον, στοιχεία δείχνουν ότι τα δάνεια που έχουν υπέσθη σε αναδιάρθρωση ήδη, υπερβαίνουν το 1/10 στο σύνολο του δανεικού χαρτοφυλακίου (22δισ ευρώ), ενώ άλλα είναι πλέον εξυπηρετούμενα. (www.bankofgreece.gr)

3.10 ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αναφορικά λοιπόν με τις 4 τράπεζες, Εθνική τράπεζα, Alpha Bank, τράπεζα Πειραιώς και Eurobank.

Στην περίπτωση της Εθνικής τράπεζας (2016), η δημιουργία νέων καθυστερημένων δανείων υποχώρησε στα 2 εκ., έναντι του 1^{ου} τρίμηνου όπου υπήρχε αύξηση ύψους 127 εκ. Αυτό έγινε λόγω μείωσης των νέων επισφαλειών στο χαρτοφυλάκιο των επιχειρήσεων σε 81 εκ. το 2^ο τρίμηνο (πριν το 2016).

Στην Alpha Bank, ο δείκτης ανήλθε στο 37,8% (το 2016), ενώ το ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση ανάγεται στο 33% του συνόλου των δανείων.

Στην τράπεζα Πειραιώς, ο δείκτης καθυστερήσεων ανάγεται στο 39,2%, ενώ στην συνέχεια υπέσθη μείωση.

Τέλος, στην περίπτωση της Eurobank, οδηγεί σε μείωση των νέων καθυστερούμενων δανείων κατά 16 εκ. (για πρώτη φορά). Το συνολικό ποσοστό των δανείων σε καθυστέρηση μειώθηκαν σε 34,7% στο 2^ο τρίμηνο, ενώ οι προβλέψεις κάλυψαν το 65% των δανείων αυτών, το 3^ο τρίμηνο.

Οι αναδιρθρώσεις δανείων που συνήθως εμφανίζονται στις τράπεζες, δεν καλύπτονται πλήρως, αφού το 80% δεν αποπληρώνονται με αποτέλεσμα να φτάνουν στο 12δισ. (<https://www.eurobank.gr>)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

4.1 ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΟΥΝ ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ

Η ευστάθεια, η ευημερία και η άνθηση της οικονομίας αποτελεί ένα γερό τραπεζικό σύστημα. Έτσι υπάρχει πλήρη αντιμετώπιση των προβληματικών δανείων, αντίθετα με ένα αμφίβολο τραπεζικό σύστημα το οποίο το μόνο που κάνει είναι να εισχωρεί νέα δάνεια επιβαρύνοντας έτσι την σταθερότητα της οικονομίας. Επίσης, σε οικονομική στασιμότητα οδηγούν και οι μειωμένες επενδύσεις. Στην οικονομία επιδρά αρνητικά και η αύξηση των ΜΕΔ, με αποτέλεσμα να συνεπάγεται μείωση των χρηματοδοτήσεων και των διαθέσιμων πόρων αλλά και αύξηση στο περιθώριο του επιτοκίου. Έτσι, η ορατότητα για αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου μειώνεται ενώ η οικονομική δραστηριότητα επιβραδύνεται. Η προσφορά και η ζήτηση έχουν ως αποτέλεσμα να επηρεάζονται σε αρνητικό βαθμό.

Οι τράπεζες, πρέπει να είναι ικανές να κάνουν σωστές προβλέψεις ώστε να μπορούν να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε δυσκολία. Η δυσκολία αυτή μπορεί να είναι μια απομείωση δανείου, όπου αν η αξία του είναι αρκετά υψηλή, επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την κερδοφορία της τράπεζας, μειώνοντας τα έσοδα. Πρέπει δηλαδή οι τράπεζες να λειτουργούν μακροπρόθεσμα, έτσι ώστε η χορήγηση των ΜΕΔ να γίνεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και έτσι να αποκομίζονται και τα αντίστοιχα οφέλη. (www.bankofgreece.gr)

Το ποιόν του δανειακού χαρτοφυλακίου, είναι συνυφασμένο με τα διάφορα στάδια του οικονομικού κύκλου. Στην πραγματική οικονομία, η ικανότητα μείωσης της αποπληρωμής του δανείου, η οποία συνδέεται με τις μειωμένες τιμές των περιουσιακών στοιχείων, αλλά και μεγάλο μέγεθος των ΜΕΔ, οδηγούν σε δυσμενή θέση τις τράπεζες ως προς τα κεφάλαια. Το κόστος διαχείρισης λοιπόν παραμένει σταθερά υψηλό ενώ η ρευστότητα και η κερδοφορία περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό. Στο σημείο αυτό λοιπόν, απαιτείται να παρθούν από τις εποπτικές αρχές τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να μην υπάρξει έλλειψη εμπιστοσύνης προς τα τραπεζικά ιδρύματα.

Η αύξηση των ΜΕΔ μπορεί να επιφέρει προγράμματα διασφάλισης κρατών και τραπεζών, ενώ για τα οικονομούντα άτομα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) μπορεί να

οδηγήσει σε επιπλέον αγορές και επενδύσεις. Επιπλέον, η ανεργία, ο πληθωρισμός, οι τιμές των ατόμων, αλλά και η αύξηση του ΑΕΠ, επηρεάζονται από τις αυξητικές διαστάσεις των ΜΕΔ. (Klein N. ,2013)

Σύμφωνα με την ΕΚΤ, οι χορηγήσεις των τραπεζών σε πιστωτικό επίπεδο, επηρεάζουν αρκετά την οικονομία της ζώνης του ευρώ μέσω εργαλείων της ΝΠ. Η ΕΚΤ έχει την ικανότητα να αυξομειώνει τα επιτόκια χορήγησης των τραπεζών αλλά και την δυνατότητα διαχείρισης του πληθωρισμού μακροπρόθεσμα.

Τέλος, τα αυξητικά επίπεδα των κόκκινων δανείων σε τράπεζες ίδιας οικονομίας, οδηγούν σε συστημικά προβλήματα. Έτσι όλο το τραπεζικό σύστημα τίθεται σε κίνδυνο αφού υπάρχει έλλειψη φερεγγυότητας και ρευστότητας, αποδίδοντάς τα σε ολόκληρη την οικονομία. (www.bankofgreece.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ

5.1 ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Γνωρίζοντας ότι το ποσοστό των ΜΕΔ του συνόλου των δανείων ανέρχεται στο 70,4 δις ευρώ, με 54% που ισοδυναμεί με 38 δις, η Εθνική τράπεζα παρουσιάζει την αναδιάρθρωση αυτών. Σύμφωνα με εκείνη λοιπόν και με βάση τα λεγόμενα «stress tests», που έγινε αναφορά προηγουμένως, αναφέρει ότι έχουν αναδιαρθρωθεί ορισμένα δάνεια, ύψους 24,2 δις ευρώ. Αναφέρει το ποσό που χαρακτηρίστηκε ως μη εξυπηρετούμενο από μικρομεσαίες επιχειρήσεις, το οποίο ισούται με 620 εκ. Το χαρτοφυλάκιο ανερχόταν στο ποσό των 12 δις ευρώ. Παρατηρήθηκε «εξαφάνιση» των NPEs χωρίς τη δυνατότητα είσπραξής τους, επομένως η συνεχής ανησυχία που επικρατούσε λόγω μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, περιορίστηκε αλλά εμφανίστηκε ελλειμματικά αποτελέσματα. Το ποσό των 304 εκ. ευρώ είναι πλέον οι επισφάλειες της τράπεζας αυτής.

5.2 ALPHA BANK

Στην Alpha Bank, ο δείκτης για τον έλεγχο των NPEs φτάνει το 42,8% . Το ποσό λοιπόν των NPEs, πριν γίνουν απομειώσεις, φτάνει τα 26,8 δις ευρώ. Δηλαδή:

- δάνεια ακινήτων, 33,9%
- καταναλωτικά δάνεια, 41,9%
- επιχειρηματικά δάνεια, 43,5%

Εφόσον όμως υπέστη έλεγχοι, το ποσοστό του συνόλου των NPRs κυμαίνεται στο 10%, ύψους 2,6 δις ευρώ. Παρουσιάστηκαν προβλήματα καθυστερήσεων στα δάνεια το τρίτο τρίμηνο, τα οποία στην συνέχεια αντιμετωπίστηκαν. Δηλαδή:

- επιχειρηματικά δάνεια, 162 εκ. ευρώ
- στεγαστικά δάνεια, 4 εκ. ευρώ
- καταναλωτικά δάνεια, 41 εκ. ευρώ

5.3 ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Όσον αφορά την τράπεζα Πειραιώς, ο δείκτης των NPEs πριν τους ελέγχους, διαμορφώνεται στο 46% με ποσό ύψους 24 δις ευρώ, ενώ μετά τους ελέγχους αυξήθηκε στο 56% με ποσό ύψους 37 δις ευρώ. Τα δάνεια που δεν παρουσιάζουν καμία καθυστέρηση ανέρχονται στο 16,1 δις ευρώ με δείκτη 108%, ενώ τα δάνεια που παρουσιάζουν καθυστερήσεις διαμορφώνονται στο 23,3 δις ευρώ με δείκτη 30%.

5.4 EUROBANK

Στην περίπτωση της Eurobank, παρατηρείται ο χαμηλότερος δείκτης των ΜΕΔ αφού πριν τους ελέγχους ο δείκτης κυμαίνονταν στο 29,5% με ποσό ύψους 16,4 δις ευρώ και προβλέψεις 8,8 δις ευρώ, ενώ μετά τους ελέγχους στο 34% με ποσό ύψους 18,9 δις ευρώ και προβλέψεις 9,9 δις ευρώ. Το σύνολο των προβλέψεων ισούται με 606 εκ ευρώ.

Αν λοιπόν από τα έσοδα που προκύπτουν, αφαιρέσουμε τις ζημίες, και προσθέσουμε τις προβλέψεις, προκύπτουν τα επιπλέον κεφάλαια των τραπεζών. Η αύξηση των κερδών προκύπτει από την μείωση των προβλέψεων. (https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=5097&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95)

Είναι γεγονός, ότι το ποσοστό των NPEs μετά τα stress tests είναι περισσότερα και αποτελούν ανυπέρβλητο πρόβλημα, αφού η ΕΚΤ υπολογίζει μαζί και τα δάνεια που έχουν κάποια μικρή εμπλοκή. Τα προβληματικά αυτά δάνεια φτάνουν τα 100 δισεκ. Ευρώ, εκ των οποίων:

- καταναλωτικά δάνεια, 16 δισεκ. ευρώ
- επιχειρηματικά δάνεια, 44 δισεκ. ευρώ
- στεγαστικά δάνεια, 26 δισεκ. ευρώ
- τα υπόλοιπα, σε άλλου είδους δάνεια

Μάλιστα, τον Μάιο του 2016 θεσπίστηκε η ικανότητα εκχώρησης δανείων ιδιωτών σε τρίτους. (<https://www.newsbomb.gr/oikonomia/story/646816/kokkina-daneia>)

5.5 ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ

Τα μέσα επικοινωνίας που χρησιμοποιούνται για ειδοποίηση των δανειοληπτών μπορεί να είναι μια συστημένη επιστολή ή ακόμη και ιδιόχειρη, όπως και μια αποστολή μηνύματος ηλεκτρονικώς, έχοντας όμως απόδειξη ότι το μήνυμα αναγνώστηκε. Αυτό εξαρτάται από τις δυνατότητες του κάθε δανειολήπτη, όσον αφορά την εξοικείωσή του με τις νέες τεχνολογίες. Στόχος λοιπόν είναι να παραλαμβάνει με οποιονδήποτε τρόπο ο δανειολήπτης την επιστολή ειδοποίησης από το τραπεζικό ίδρυμα, τηρώντας ωστόσο την εμπιστευτικότητα μεταξύ τους, από την πλευρά του τραπεζικού ιδρύματος που έρχεται σε επαφή με τον πιστούχο. Η τράπεζα, μπορεί επίσης να συνδυάσει τα μέσα επιλογής για ειδοποίησης, στέλνοντας αρχικά μια επιστολή στον δανειολήπτη, τον οποίο να προσκαλεί για παρουσίαση στο τραπεζικό ίδρυμα από το οποίο δανειοδοτήθηκε, ώστε να πάρει ιδιοχείρως τα φυλλάδια που του αντιστοιχούν, και την Τυποποιημένη Κατάσταση Οικονομικής Πληροφόρησης (ΤΚΟΠ), ώστε να ενταχθεί η «επικοινωνία» στην Δ.Ε.Κ. Η ημερομηνία προθεσμίας είναι εκείνη όπου αναγράφεται στην απόδειξη παραλαβής του δανειολήπτη. (<https://www.bankofgreece.gr/>)

5.6 ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ 30 ΜΕΡΕΣ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗΣ

Οι τράπεζες έχουν την δυνατότητα να επικοινωνήσουν με τον δανειολήπτη τόσο πριν την καθυστέρηση των 30 ημερών, όσο και μετά. Όσον αφορά την επικοινωνία για την καθυστέρηση πριν των 30 ημερών, είναι προαιρετική. Δηλαδή δεν είναι υποχρεωτικό να υπάρξει επικοινωνία μεταξύ τραπεζής και πιστούχου, αν δε το θεωρεί η συγκεκριμένη τράπεζα αναγκαίο. Ωστόσο, η επικοινωνία πριν, θεωρείται προληπτική και έχει στόχο την στενή και άμεση επαφή της τράπεζας και του δανειολήπτη της. Έτσι η τράπεζα μπορεί να ελέγχει την κατάσταση, ενώ ο δανειολήπτης είναι απίθανο να ξεχαστεί. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί το γεγονός ότι ο δανειολήπτης δεν είναι υποχρεωμένος να δεχτεί αυτήν την επικοινωνία, εφόσον ακόμα δεν έχει προβεί σε κάποια λαθεμένη ενέργεια αφού δεν έχει υπάρξει καθυστέρηση πέρα των 30 ημερών. Όλο αυτό η τράπεζα το αποδίδει στο ότι θέλει να έχει υπό παρακολούθηση τον δανειολήπτη της

Η αναφορά στην περίπτωση καθυστέρησης πέρα των 30 ημερών είναι τελείως διαφορετική. Η επακόλουθη αυτή επικοινωνία είναι υποχρεωτική. Εξαιρέση αποτελούν μόνο οι δανειολήπτες που με την ειδοποίηση που προηγήθηκε πριν των 30 ημερών, εξόφλησαν τη δόση που τους αναλογούσε. Αν παρατηρηθεί λοιπόν κάτι τέτοιο, τότε η τράπεζα δεν ακολουθεί τα επόμενα στάδια που αναφέρει η Δ.Ε.Κ. Αν υπάρξει όμως νέα καθυστέρηση πάνω στο ίδιο δάνειο, τότε η γενική πληροφόρηση δεν είναι υποχρεωτικό να επαναληφθεί ξανά. (<https://www.bankofgreece.gr/>)

5.7 ΔΙΟΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΕΣ

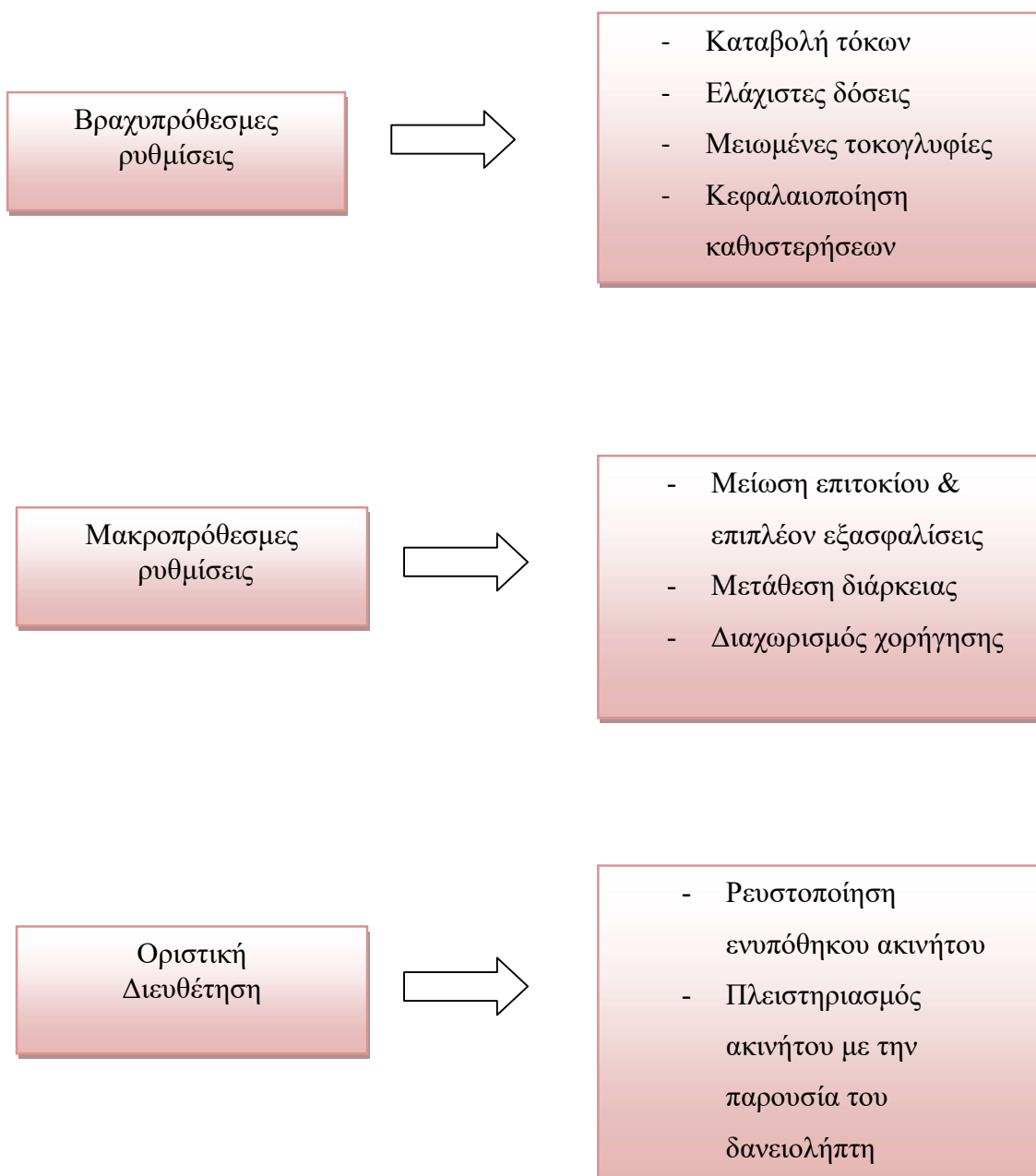
Όπως είναι γνωστό από τον Κώδικα δεοντολογίας, η προθεσμία των δανειοληπτών ξεκινά από την ημερομηνία παραλαβής του εγγράφου στην κάθε περίπτωση. Ο Κώδικας αυτός, περιλαμβάνει ένα έναν κατάλογο εναλλακτικών λύσεων, προκειμένου να ελέγχονται τα κόκκινα δάνεια. Αναφέρονται τα εξής:

- παραλαβή ενυπόθηκου ακινήτου από ρυθμίσεις της τράπεζας
- υπογεγραμμένη μεταβίβαση του ακινήτου στην τράπεζα για 5 χρόνια (ελάχιστο), με το ποσό που θα πληρώνει σε εκείνη ως ενοίκιο, να αφαιρείται κάθε φορά από το σύνολο του δανείου που είχε δανειστεί
- δυνατότητα του δανειολήπτη για πώληση ή ενοικίαση (για 3 χρόνια, ελάχιστα) σε άλλον ιδιώτη, προκειμένου να αποπληρωθεί το ποσό του δανείου που του αναλογεί
- μεταφορά δανείου σε άλλο τραπεζικό ίδρυμα
- νέα δανειοδότηση η οποία αντικαθιστά την παλιά
- επιτυγχάνεται η ρευστοποίηση εξασφαλίσεων, αλλά και άλλες ενέργειες (δικαστικές, νομικές)
- τόκοι, βραχυπρόθεσμα
- μείωση της τοκογλυφίας
- μετάθεση πληρωμής των δόσεων
- τακτοποίηση και κεφαλαιοποίηση καθυστερήσεων
- μείωση του επιτοκίου ή ακόμη και αλλαγή
- μεταφορά διάρκειας

(Τράπεζα της Ελλάδος, 2011)

5.8 ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ-ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Πηγή: συνεταιριστική τράπεζα Χανίων

(<https://www.chaniabank.gr>)

5.9 ΎΠΑΡΞΗ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΜΕΣΩ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η επιτροπή Ενστάσεων, παρεμβαίνει εκεί όπου ο βαθμός εμπλοκής των σταδίων πριν την διαδικασία της Ένστασης. Δηλαδή, μπορεί να παρέμβει κατά τη διαδικασία της δανειοδότησης, ή ακόμη και σε ρυθμίσεις. Επομένως, δεν υπάρχει κανένας που μπορεί να αποφύγει την Επιτροπή Ενστάσεων εξ αρχής, αφού συμμετέχει στην διαμόρφωση εγκρίσεων της πολιτικής των δανειοδοτήσεων. Κύρια ιδέα της Επιτροπής αυτής είναι να κρίνει με την αναγκαία ανεξαρτησία αν οι απαιτήσεις του Κώδικα εφαρμόστηκαν πλήρως, και να ελέγχει τόσο την αρτιότητα όσο και την αποτελεσματικότητα. Η διαδικασία που ακολουθεί η Επιτροπή είναι να ελέγξει κατά πόσο έχουν τηρηθεί οι διαδικασίες του Κώδικα, όπως είναι η εμπρόθεσμη υποβολή. Ωστόσο, η διαδικασία αυτή αδυνατεί να συλλάβει τις τυχόν αντιρρήσεις του δανειολήπτη για τις πολιτικές. Η μη τήρηση των συγκεκριμένων αυτών διαδικασιών, μπορεί να υποβληθεί σε ένσταση, αφού ο δανειολήπτης χαρακτηρίζεται μη συνεργατικός. Όμως, αν υπάρξει τήρηση αυτών, δεν μπορεί να υποβληθεί ένσταση. Υποχρεωτική είναι η ένσταση μόνο σε περιπτώσεις όπου ο δανειολήπτης σταματάει να συνεργάζεται πλήρως με το τραπεζικό ίδρυμα, οδηγώντας έτσι σε προβλήματα διαφόρων ειδών (ακόμα και κατάσχεση της οικείας του). (Filippo de Marco, Marco Macchiavelli, 2016)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

6.1 ΤΡΟΠΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΚΚΙΝΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ

Η χρόνια αυξητική τάση των ΜΕΔ, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έχει προκαλέσει σημαντικά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά αναφέρονται στην προσφορά και την ζήτηση, στην νέα χρηματοδότηση δανείων, στην αποπληρωμή τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων, στους διαθέσιμους πόρους και γενικότερα σε ολόκληρη την οικονομία, έχοντας αρνητικό αντίκτυπο. Για να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, θα πρέπει να λάβει μέρος ένας στρατηγικός σχεδιασμός. Ο στρατηγικός αυτός σχεδιασμός μπορεί να παρθεί είτε από τις εποπτικές αρχές είτε και από την ίδια την τράπεζα, ώστε να υπάρξει πλήρη αποτελεσματική αντιμετώπιση του αυξημένου ποσοστού των ΜΕΔ και κατ' επέκταση των προβλημάτων που δημιουργεί. Για την μείωση λοιπόν το ΜΕΔ αλλά και την μεγιστοποίηση των επισφαλών απαιτήσεων, αρχικά θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν τόσο θέματα αναμόρφωσης της αφερεγγυότητας που επικρατεί αλλά και της αγοράς χρέους που αντιμετωπίζει προβλήματα, όσο και λήψης αυστηρών πολιτικών μέτρων. Αυτά θα πρέπει να γίνουν μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα και έχοντας τα ανωτέρω μεγάλοπνοα και ρεαλιστικά σχέδια.

Για να εφαρμοστεί μια πλήρη στρατηγική των NPLs, πρέπει να γίνουν τα ακόλουθα:

- πλήρης έλεγχος των εσωτερικών και εξωτερικών συνθηκών παραγόντων που επηρεάζουν τα ΜΕΔ
- πλήρη ένταξη των στρατηγικών διενεργειών των NPLs στις διεργασίες των τραπεζών
- πλήρη ανάλυση της στρατηγικής για ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους
- πλήρη προσαρμογή του επιχειρησιακού σχεδίου

Έχει παρατηρηθεί μια εποπτική σύγκλιση των ΜΕΔ, η οποία αναφέρεται τόσο στις διαγραφές που γίνονται χωρίς ωστόσο η τράπεζα να χάνει την νόμιμη είσπραξη χρέους, όσο και στις προβλέψεις. Αν παρατηρηθεί λοιπόν καίρια διάγνωση των διαγραφών και των προβλέψεων, τότε υπάρχει πλήρη ισοσκέλιση των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων των τραπεζών. Την εξασφάλιση της καίριας αναγνώρισης αυτών, έχει αναφέρει το ΔΝΤ μέσω μιας πολιτικής που ακολουθεί. Υπάρχουν ανοίγματα λοιπόν που καλύπτονται από ασφάλειες, και άλλα που δεν καλύπτονται.

Επίσης, τα μεγάλα και σταθερά ποσοστά των δεικτών των ΜΕΔ, τα οποία σταθεροποιούν την οικονομική δραστηριότητα, αποδεσμεύουν τον τραπεζικό δανεισμό, μεταδίδοντας την ΝΠ σε όλη την οικονομία.

Από την μεριά της τράπεζας, γίνεται προσπάθεια για βελτίωση του τρόπου αποτίμησης των εξασφαλίσεων της, μιας και η αποτίμηση των ενυπόθηκων δανείων ήταν ελλιπής, μειώνοντας έτσι τα ποσοστά για περαιτέρω αύξηση των ΜΕΔ.

Έχοντας συγκεκριμένη δράση σε εθνικό αλλά και σε μεμονωμένο επίπεδο προκειμένου να επιτευχθεί η μείωση των NPL, υπάρχει:

- η ένωση των πληροφοριών ώστε να υπάρχει πλήρη εικόνα τόσο του δανειολήπτη όσο και των αντίστοιχων εξασφαλίσεων του
- η τράπεζα έχει την δυνατότητα του ελέγχου σε όλα τα επίπεδα, είτε αναφέρεται στην τιμολόγηση, είτε στην χορήγηση είτε ακόμη και στο κόστος (λειτουργικό)
- η μεταβολή των φορολογικών κανόνων, τραβώντας έτσι την προσοχή του δανειολήπτη προκειμένου να ολοκληρώσει την αποπληρωμή που του αντιστοιχεί
- η τράπεζα μπορεί να αποκομίσει την πλήρη ανταπόκριση στις απαιτήσεις των αιτήσεων και της δημοσιοποίησης
- η διαδικασία ορισμένου νομοθετικού πλαισίου, για την αποφυγή και τον έλεγχο της πτώχευσης
- η λεπτομερής εξέταση των αποκλίσεων των NPL συγκριτικά με την πορεία της ΕΚΤ
- η δημιουργία τιτλοποίησης των NPL, ώστε να επιτυγχάνονται οι πωλήσεις μετοχών, ομολόγων, εργαλείων χρηματαγοράς και τίτλους ιδιοκτησίας

Η τράπεζα της Ελλάδος αλλά και η πολιτεία, ακολούθησαν ορισμένες ενέργειες:

Η Πράξη Εκτελεστικής Επιτροπής 42/2014

Οι τράπεζες υποχρεώθηκαν να:

- δημιουργήσουν συγκεκριμένες μονάδες χειρισμού των ΜΕΔ, οι οποίες θα είναι οργανωτικά ανεξάρτητες
- να καθιερώσουν ξεχωριστές ρυθμίσεις για κάθε τύπο των ΜΕΔ
- να προνοήσουν ώστε να υπάρχει πλήρης πληροφόρηση, αλλά και πληροφόρηση των ΜΕΑ προς την ΤτΕ

- να ορίσουν τα ανοίγματα αυτά με συγκεκριμένη διακριτή στρατηγική
- να τοποθετήσουν τα ΜΕΔ ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους, στο χαρτοφυλάκιο

Όλα τα ανωτέρω λοιπόν αναφέρονται στις διαδικασίες αλλά και συστήματα που χρησιμοποιούν οι τράπεζες. Όσο αναφορά την πολιτεία, προχώρησε σε νομοθετήσεις όπως:

- η τροποποίηση του πλειστηριασμού, αποκομίζοντας οφέλη οι πιστωτές που έχουν εξασφαλίσεις (Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ν.4335 / 2015)
- τροποποίηση των ωφελειών των νοικοκυριών για την αντιμετώπιση των ευάλωτων πιστούχων αλλά και εκκαθάρισης των επιχειρήσεων και καθιέρωση του επαγγέλματος (ν.4336 / 2015)
- αποδοχή νέων ειρηνοδικών, οδηγώντας σε υψηλότερο αριθμό συνεδριάσεων έτσι ώστε να μειωθεί ο χρόνος διεξαγωγής μιας δίκης των υποθέσεων (ν.3869 / 2010)
- η φορολογική διαχείριση διαγραφής των δανείων τόσο για τους πιστούχους όσο και για τους πιστωτές, αλλά και ο έλεγχος για πιστωτικό κίνδυνο

Έτσι, η διαχείριση των ΜΕΔ, πέρασε υπό τον έλεγχο της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Ειδικού Χρέους, ενώ με τους νόμους 4354 / 2015 και 4393 / 2016 , ο χειρισμός των ΜΕΔ ανατέθηκε σε εταιρίες διαχείρισης. (www.bankofgreece.gr)

Ο Κώδικας Δεοντολογίας 01/01/2015

Ο κανόνας δεοντολογίας αναπτύχθηκε για λόγους αρχών συμπεριφοράς ή ακόμη και οριστικού διακανονισμού καθυστερούμενων οφειλών. Επίσης λαμβάνει μέρος και στις βέλτιστες πρακτικές προκειμένου να υπάρξει πλήρη συνεννόηση ανάμεσα στον πιστούχο και πιστωτή, να επικρατεί φερεγγυότητα και γενικότερα ένα ήπιο κλίμα εμπιστοσύνης. Στόχος λοιπόν είναι η κάθε πτυχή να παίρνει θέση ώστε να έχει υπό έλεγχο τόσο τα οφέλη όσο και τις ζημιές, έχοντας έτσι την επιλογή πολλών εναλλακτικών λύσεων, σε περίπτωση κάποιου προβλήματος. Σύμφωνα με τον ν.4223/20113, αναφέρεται σε διαδικασίες που αφορούν μικρές και λοιπές επιχειρήσεις, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ευπαθείς ομάδες και συγκεκριμένος σχηματισμός για πιθανότητες δανείων με πολλούς πιστωτές. Με τον κώδικα αυτό, η τράπεζες όρισαν την ΔΕΚ (Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων) για όλους όσους

έχουν οφειλές, έχοντας ως εξαίρεση εκείνους που έχουν καταγγεληθεί ήδη. Ο ΚΔ εφαρμόζεται μία φορά. (www.bankofgreece.gr)

Ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας(N.4335/2015) & Πτωχευτικός Κώδικας(N.4336/2015)

Στις ανωτέρω έννοιες προχώρησε η Πολιτεία, προκειμένου να διαχειριστεί το θεσμικό πλαίσιο των ΜΕΔ. Σύμφωνα με τις νομοθεσίες αυτές, επιτυγχάνεται η διαχείριση του προβλήματος της «κακής αποπληρωμής», όπως επίσης εξασφαλίζεται ο κοινωνικός χαρακτήρας των ρυθμίσεων. Επιπλέον, θεσπίστηκε (N.4354/2015) η δημιουργία δευτερογενούς αγοράς δανείων, με σκοπό τόσο την εξυγίανση των απαιτήσεων κα υποχρεώσεων των τραπεζών, όσο και στην πρόοδο νέων χρηματοδοτήσεων με την εισαγωγή νέων επενδυτών.

Εύλογο αποτελεί το γεγονός να επιτευχθεί αναφορά σε νόμους που θεσπίστηκαν στις μέρες μας. Οι νόμοι αυτοί στόχο έχουν την ρύθμιση των οφειλών:

- ο νόμος 3869/2010, ορίζει ότι τα φυσικά πρόσωπα μπορούν να καταθέσουν αίτηση για να ρυθμιστούν οι οφειλές. Ωστόσο πρέπει να προηγηθούν συγκεκριμένες ενέργειες πριν την υποβολή της αίτησης αυτής.
- ο νόμος 4151/2013, αποτελεί τροποποίηση του ανωτέρου νόμου, αφού δίνει το δικαίωμα στα φυσικά πρόσωπα για ευμενή χειρισμό των ενήμερων οφειλών, και αφορά δανειολήπτες που δεν έχουν καταγγεληθεί
- ο νόμος 4307/2014, αναφέρεται σε όλα τα είδη των επιχειρήσεων και οποιασδήποτε νομικής μορφής, ενώ οι οφειλές που λάμβαναν χώρα ήταν οφειλές είτε καθυστερούμενες 90 ημερών, είτε είχαν ρυθμιστεί.

6.2 Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ SSM ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Το ΕΚΣ (Ευρωπαϊκό κεντρικό σύστημα), και υπερεθνική αρχή εποπτικών πιστωτικών ιδρυμάτων τέθηκαν στο ξεκίνημα μίας νέας εποχής, λόγω της λειτουργικότητας ενός νέου μηχανισμού, που εφαρμόστηκε το Νοέμβριο του 2014. Ο μηχανισμός αυτός αποδίδεται στην έννοια του SSM ή αλλιώς Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός. Ο SSM, σύμφωνα με τον κανονισμό 1024/2013, συντελεί στα προληπτικά εποπτικά μέσα των πιστωτικών ιδρυμάτων. Σε αυτόν συμμετάσχουν 19 κράτη-μέλη όσον αφορά το πλαίσιο της Ευρωζώνης, ενώ από την ΕΕ συμμετάσχουν στο πλαίσιο άμεσης

συνεργασίας με την ΕΚΤ. Έτσι, για την ύπαρξη της πλήρης βιωσιμότητας των τραπεζικών ιδρυμάτων, ενεργοποιούνται ορισμένοι σκοποί.

(https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/20160310_The_Agenda_for_NPL_Resolution.pdf)

Οι τράπεζες, μέσω του SSM, θα ελέγχονται τακτικά (κάθε τρίμηνο) και αυταρχικά οι 4 συστημικές τράπεζες, και κατ' επέκταση τα τραπεζικά ιδρύματα. Ωστόσο δεν είναι επιτρεπτό να εφαρμόζεται καμία ελαστικότητα στους μήνες αυτούς αλλά ούτε για τις επόμενες περιόδους. Σκοπός ήταν το 2016 να υπάρξει μείωση των NPEs κατά 39,6%.

Οι προοπτικές των NPEs, ως προς την στοχοθεσία των τεσσάρων συστημικών τραπεζών μέχρι το 2019:

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΩΝ NPEs	ΑΚΡΙΒΕΣ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ NPEs	ΣΤΟΧΟΣ ΜΕΙΩΣΗΣ - 2019
ΕΘΝΙΚΗ	47,9%	21,1 δις	-38,5% (-8,1 δις)
ALPHA BANK	52,6%	32,2 δις	-40% (-12,8 δις)
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	52,1%	36,8 δις	-43% (-15,8 δις)
EUROBANK	45,1%	23,0 δις	-37% (-8,5%)

Πηγή: <https://bankingnews.gr/>

Οι σκοποί λοιπόν που αναφέρθηκαν προηγουμένως, θα εφαρμοστούν ως ένα ποσοστό σε πλειστηριασμούς, σε πωλήσεις, σε διαγραφές αλλά και σε ρυθμίσεις δανείων.

(<https://www.kathimerini.gr>)

6.3 ΤΙΤΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Αρχικά, θα πρέπει να γίνει αναφορά ως προς τον όρο της τιτλοποίησης. Ο όρος της τιτλοποίησης χρησιμοποιήθηκε αναλυτικά για πρώτη φορά από την αμερικανική αγορά, χαρακτηρίζοντας μια νέα χρηματιστική μέθοδο στηριζόμενη στην εμφάνιση των εγγυημένων τίτλων, εξυπηρετώντας έτσι την τις πληρωμές ανάμεσα στους πιστωτές και στους δανειζόμενους. Επιπλέον, τιτλοποίηση μπορεί να οριστεί ως η εκχώρηση των απαιτήσεων μιας εταιρίας, προς μια ειδικούς σκοπού εταιρία η οποία

εκδίδει τη δημιουργία τίτλων. Συγκεκριμένα, η τιτλοποίηση θεωρήθηκε μια καθιερωμένη πρακτική και τάση διεθνώς, στις τράπεζες. (Βενιέρης Ιάκωβος, 2005)

Όσον αφορά την Ελλάδα, ο όρος της τιτλοποίησης πρωτοεμφανίστηκε στην πλέον ωριμάζουσα περίοδο του 2000. Αποτελούσε μία άμεση ανάγκη, λόγω της αυξητικής τάσης της ανάπτυξης που επικρατούσε αλλά και της ιδιαίτερης προτίμησης για τις συνεχόμενες ροές κεφαλαίων. Αν και τιτλοποιήσεις τραπεζικών απαιτήσεων δεν είχαν εμφανιστεί ακόμη, ωστόσο, με την ψήφιση των ν.2801/2000 και ν.2844/2000, η Ελληνική οικονομία παρουσίασε ιδιαίτερα ενδιαφέρον ως προς τις τιτλοποιήσεις περιουσιακών στοιχείων. Αυτό έθεσε την βάση για την εμφάνιση περεταίρω εσόδων μέσω της τιτλοποίησης (όπως, τέλη κυκλοφορίας, έσοδα από τυχερά παιχνίδια κλπ). Έτσι, μειώθηκε το κόστος δανεισμού, ενώ όλα αυτά χαρακτηρίστηκαν ως περιουσιακά στοιχεία, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως αφαίρεση από το χρέος. Όμως η τιτλοποίηση των περιουσιακών στοιχείων, σταμάτησε να υφίστανται στην Ελληνική Κυβέρνηση, όταν το 2002 συμπεριέλαβαν και τα ενοποιημένα έσοδα στο χρέος, το λεγόμενο Cross.

Όσον αφορά την τιτλοποίηση ως προς τις τραπεζικές απαιτήσεις, πάρθηκαν μετά την θέσπιση του ν.3156/2003. Πλέον και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούσαν να αντλήσουν κεφάλαια. Έτσι, καθορίστηκε το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα για τις τιτλοποιήσεις. Ωστόσο, πριν την χρηματοπιστωτική κρίση, δηλαδή πριν το 2007, οι τιτλοποιήσεις αφορούσαν την άντληση ρευστότητας, μέχρι που εμφανίστηκε το 2008 και οι τιτλοποιήσεις δεν είχαν καμία ενέργεια πλέον στην τραπεζική αγορά. Αποτέλεσμα ήταν το γεγονός αναστροφής ως προς το Ευρωσύστημα για τις πλέον χρηματοδοτήσεις. Η Aspís Bank(2003), έκανε την πρώτη τιτλοποίηση ως προς τα στεγαστικά δάνεια. (Βενιέρης Ιάκωβος, 2005)

6.4 ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΙ

Οι τράπεζες οδηγούνται σε διαδικασίες πλειστηριασμών λόγω των πολλών κακοπληρωτών. Αντιθέτως, όσοι δανειολήπτες τηρούν τις συμβάσεις που υπέγραψαν για την δανειοδότηση, και σύμφωνα με τον ν.3869/2010, μπορούν να υποβάλουν αίτηση προστατεύοντας την ιδιοκτησίας τους από τυχόν πλειστηριασμούς, η οποία αίτηση ελέγχεται από το Ειρηνοδικείο. Σύμφωνα με τον νόμο, υπάρχουν δύο ειδών κατηγοριοποιήσεις δανειοληπτών, όπου στην πρώτη εντάσσονται δανειολήπτες των

οποίων το εισόδημα είναι ισάξιο των εύλογων δαπανών διαβίωσης (αυξημένες κατά 70%), και ισχύει ότι:

- η αξία της κατοικίας μικρότερη των 180.000€ (όσοι είναι άγαμοι οφειλέτες)
- προσαυξημένη κατά 40.000€ (όσοι είναι έγγαμοι οφειλέτες), και
- προσαυξημένη κατά 20.000€ (ανά παιδί, μέχρι και 3 παιδιά),

ενώ στην δεύτερη κατηγορία εντάσσονται όσοι έχουν εισόδημα μικρότερο των εύλογων δαπανών, και ισχύει ότι:

- η αξία της κατοικίας μικρότερη των 120.000€ (όσοι είναι άγαμοι οφειλέτες)
- προσαυξημένη κατά 40.000€ (όσοι είναι έγγαμοι οφειλέτες), και
- προσαυξημένη κατά 20.000€ (ανά παιδί, μέχρι και 3 παιδιά).

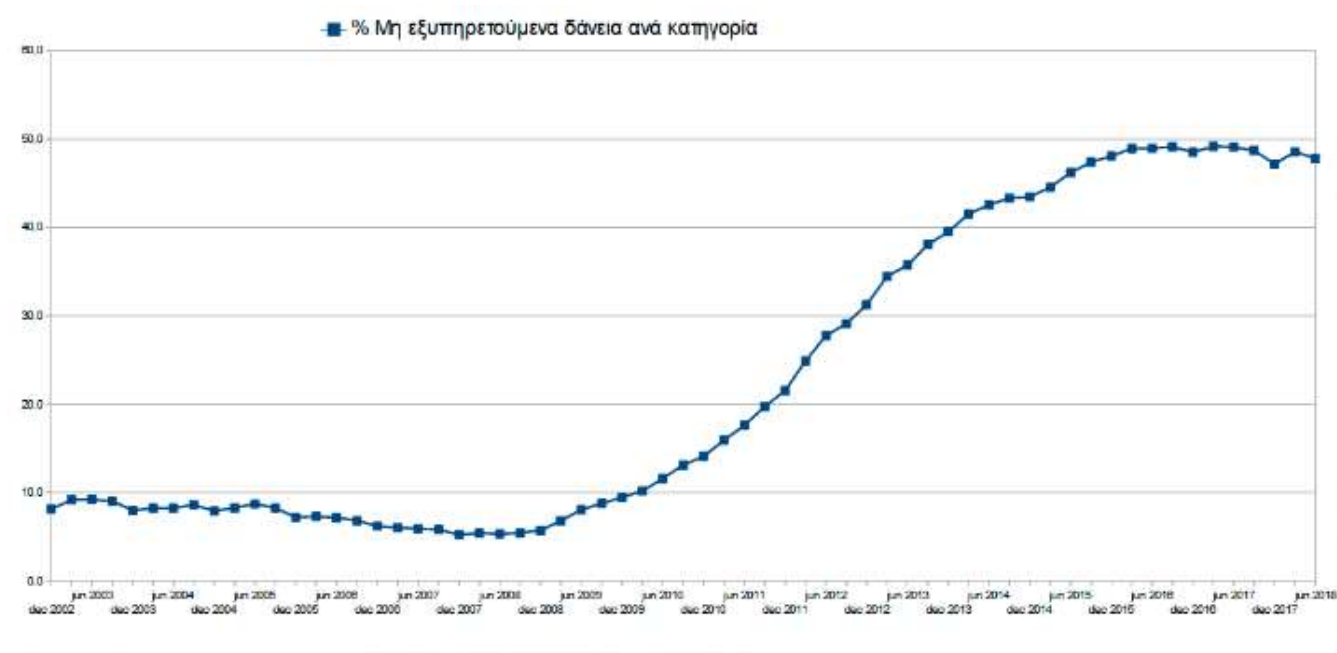
Κατά τη διάρκεια ελέγχου του Ειρηνοδικείου, η απόφαση που μπορεί να παρθεί είναι είτε να απορριφθεί η αίτηση του δανειολήπτη, είτε να διευθετηθούν οι οφειλές του (δηλαδή ο οφειλέτης να καταβάλει το μέγιστο ποσό που μπορεί για την αποπληρωμή του. Η προστασία που υφίστανται, προστατεύει τόσο στεγαστικά, καταναλωτικά όσο και επιχειρηματικά δάνεια, που έχουν ωστόσο την εξασφάλιση 1^{ης} κατοικίας, ύψους 140.000€. Από την μεριά του πιστωτικού ιδρύματος, θα πρέπει να υπάρξει επικοινωνία προς τον δανειολήπτη τουλάχιστον 12 μήνες πριν.

<https://www.naftemporiki.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΤΑ ΜΕΔ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΔΛΠ

7.1 ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

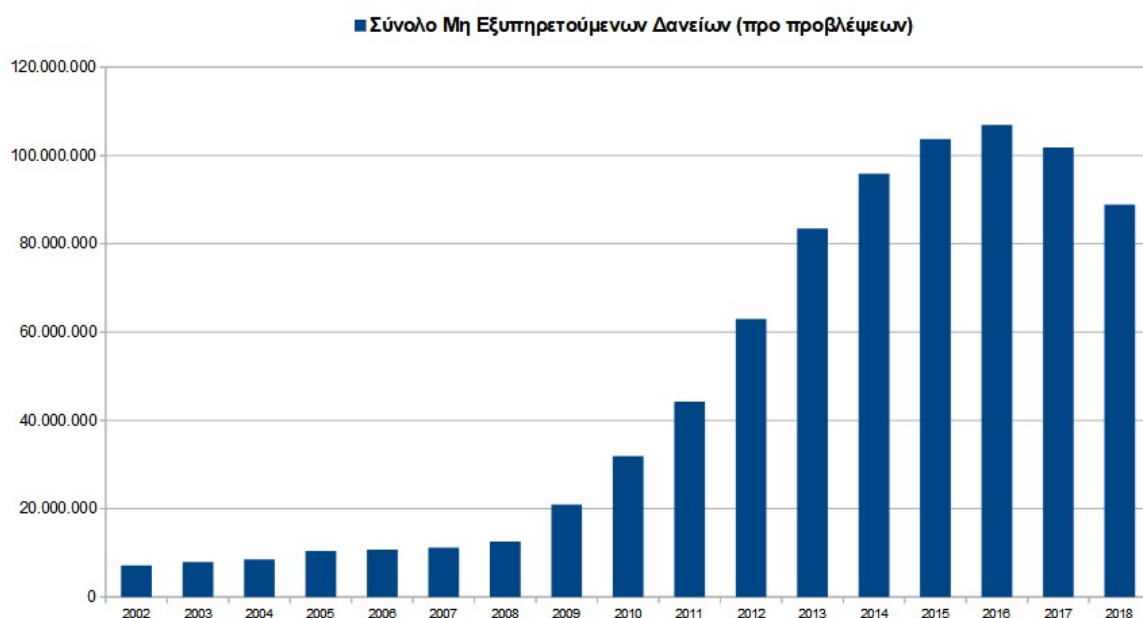
Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, όταν αναπτύχθηκαν τα ισχυρά μέσα αντιμετώπισης αλλά και οι νόμοι, ο αριθμός των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε. Ωστόσο, στα χρόνια της οικονομικής κρίσης το 2008, το επίπεδο των ΜΕΔ ανερχόταν στο 130%. Οι τράπεζες λοιπόν ήταν κερδοφόρες μέχρι και το 2007. Ο ανταγωνισμός που υπήρχε σε μεγάλο βαθμό αλλά και ο χειρισμός των κινδύνων, βελτιώθηκε λόγω του νέου τρόπου χειρισμού που υιοθετήθηκε, μετά την χρηματοπιστωτική κρίση. Οι πίνακες που ακολουθούν δείχνουν την πορεία των ΜΕΔ στην Ελλάδα.

Πηγή: [Jo Di Graphics](#)

Ξεκινώντας λοιπόν από το 2002 και φτάνοντας ως το 2018, παρατηρείται αρχικά μια μικρή ισορροπία μέχρι και το 2007, ενώ στην συνέχεια, από το 2008 και έπειτα η πορεία των ΜΕΔ έχει αυξηθεί αρκετά, έχοντας μια μικρή σταθερότητα το 2016-2018.

Αναλυτικότερα, η ανερχόμενη πορεία παρουσιάζεται συνολικά στο παρακάτω στατιστικό πίνακα.

Πηγή: [Jo Di Graphics](#)

Εμφανέστατη λοιπόν είναι η αύξηση των ΜΕΔ από την χρηματοπιστωτική κρίση και έπειτα, καθώς επίσης και τα υψηλά στάδια τους (με μια μικρή καθοδική πορεία μετά το 2016) μέχρι και σήμερα.

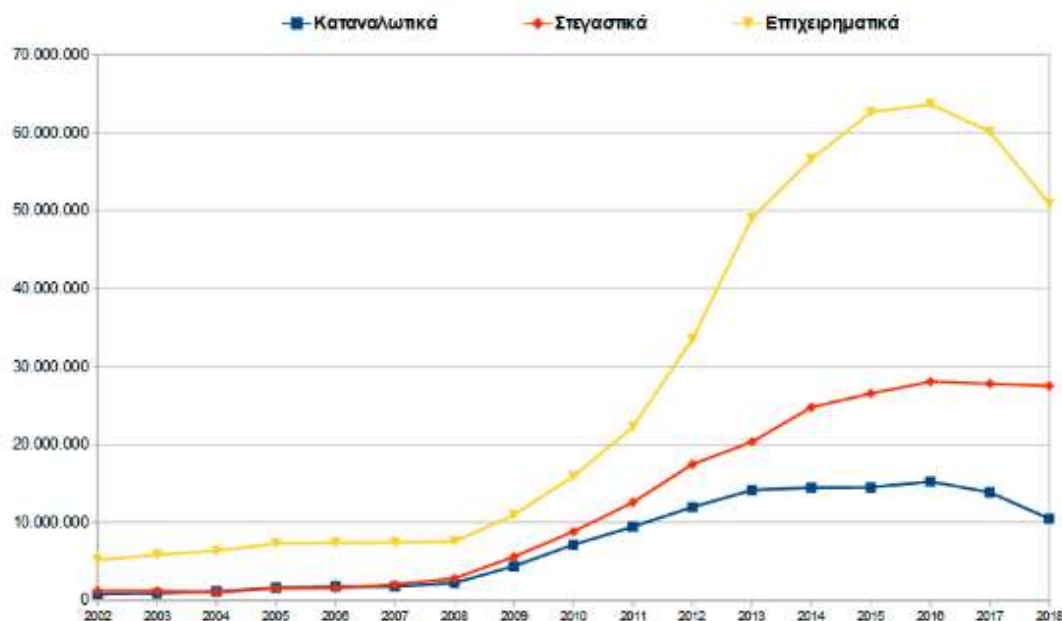
Ανά κατηγορία των δανείων και ανά έτος λαμβάνεται υπόψη ο επόμενος πίνακας.

ΕΤΟΣ	Σύνολο Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων	Καταναλωτικά	Στεγαστικά	Επιχειρηματικά
2002	7.145.431	776.848	1.222.421	5.146.162
2003	7.929.291	891.973	1.194.309	5.843.008
2004	8.530.000	1.158.626	1.040.067	6.331.307
2005	10.420.269	1.604.570	1.524.354	7.291.345
2006	10.720.462	1.767.382	1.586.304	7.366.776
2007	11.198.485	1.758.877	2.018.237	7.421.371
2008	12.560.686	2.222.126	2.807.080	7.531.480
2009	20.927.133	4.380.428	5.580.735	10.965.970
2010	31.878.231	7.141.358	8.817.001	15.919.872
2011	44.268.014	9.439.201	12.574.501	22.254.312
2012	62.928.541	11.955.740	17.458.520	33.514.281
2013	83.473.885	14.136.919	20.322.296	49.014.670
2014	95.840.173	14.468.665	24.766.406	56.605.102
2015	103.668.846	14.498.039	26.548.957	62.621.850
2016	106.940.273	15.237.246	28.052.536	63.650.492
2017	101.800.725	13.859.482	27.796.777	60.144.465
2018	88.878.688	10.464.854	27.525.618	50.888.216

Πηγή: [Jo Di Graphics](#)

Αυτό που γίνεται αντιληπτό από τον αριθμητικό αυτόν πίνακα είναι τα μεγάλα ποσά που πάρθηκαν τόσο συνολικά, όσο και ανά κατηγορία, στην Ελλάδα. Παρατηρείται ότι το 2002 υπήρξε το μικρότερο συνολικό ποσό των ΜΕΔ, 7.145.431€, με τα επιχειρηματικά δάνεια να υπερτερούν των στεγαστικών και των καταναλωτικών, ενώ το μεγαλύτερο συνολικό ποσό των ΜΕΔ υπήρξε το 2016 με 106.940.273€, έχοντας και πάλι τα επιχειρηματικά δάνεια να υπερτερούν.

Η διαγραμματική πορεία αυτών είναι η εξής.

Πηγή: [Jo Di Graphics](#)

Τα επιχειρηματικά δάνεια λοιπόν, βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα όπως είναι εμφανές. Ακολουθούν τα στεγαστικά, τα οποία αρχικά ήταν στα ίδια επίπεδα με τα καταναλωτικά.

Η Ελλάδα λοιπόν, παραμένει η πρώτη χώρα στην ΕΕ, και δεύτερη σε όλη την Ευρώπη, στο ποσοστό των ΜΕΔ.

Όπως αναφέρει και το ΔΝΤ, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θεωρούνται ως «αχίλλειος πτέρνα» στο τραπεζικό σύστημα, και αποτελούν μέχρι και σήμερα ανησυχίες στις τράπεζες. Οι βασικότεροι παράγοντες διαμόρφωσής τους είναι οι παράγοντες της αγοράς.

Ωστόσο, μετά το 2016 μέχρι και στις μέρες μας, παρατηρείται μια θετική εξέλιξη. Η ευνοϊκή αυτή εξέλιξη αναφέρεται στην αύξηση του ποσοστού πληρωμής των καθυστερούμενων δανείων από συσσωρευμένες προβλέψεις. Αυτό γίνεται διότι οι τράπεζες λειτουργούν πλέον με μία συντηρητικότερη πολιτική για την πρόβλεψη του πιστωτικού κινδύνου. Ακολουθείται λοιπόν σταδιακή εξυγίανση στο δανεικό χαρτοφυλάκιο.

7.2 ΤΑ ΚΟΚΚΙΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΔΛΠ

Αρχικά, ας αναφερθεί στη δημιουργία των ΔΛΠ. Σε μια ενιαία αγορά κεφαλαίου επικρατούσε επιτακτική ανάγκη για περισσότερη φερεγγυότητα και διαφάνεια, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν τα ΔΛΠ. Σκοπός τους λοιπόν είναι, η απεικόνιση μιας αδέκαστης και πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Έτσι η κεφαλαιαγορά θα λειτουργεί σταθερά και εύρυθμα και γενικότερα η επικράτηση ενός φερέγγυου κλίματος στις διεθνείς αγορές.

Όσο αναφορά τα κόκκινα δάνεια στο πλαίσιο των ΔΛΠ, ο όρος τους ως «μη εξυπηρετούμενα δάνεια» δεν συναντάται στις οικονομικές καταστάσεις των τραπεζών, και αυτό διότι δεν είναι τμήμα της λογιστικής ορολογίας.

Οι τράπεζες, στην κατάσταση των ΜΕΔ, προσπαθούν να εκτιμήσουν την απώλεια της μη τήρησης της πληρωμής, χρησιμοποιώντας το λεγόμενο μοντέλο Loss Given Default (LGD). Συγκρίνουν δηλαδή το ποσό του μη εξυπηρετούμενου δανείου με τις συνολικές ζημιές. Βέβαια υφίστανται αρκετοί τρόποι ανάλυσης και εκτίμησης του LGD, έχοντας περισσότερο διαδεδομένη την μέθοδο της ακαθάριστης εκτίμησης. Η σημαντικότητα του μοντέλου αυτού γίνεται αντιληπτή και από το γεγονός ότι συγκροτεί βασικό μέρος της Βασιλείας II.

Ωστόσο, υφίστανται νέο πρότυπο απομείωση πιστωτικής ζημίας, το οποία αντικαθιστά τα ΔΛΠ 39 (χρηματοοικονομικά μέσα: αποτίμηση και αποδοχή), με τα ΔΠΧΑ 39. Το πρότυπο αυτό ορίζει τα εξής:

- λαμβάνεται υπόψη η πιθανότητα να προκύψει πιστωτική ζημία και η πιθανότητα να μην προκύψει, κατά την τελική μέτρηση των ΑΠΖ
- λαμβάνεται υπόψη η μέγιστη τελική μέτρηση των ΑΠΖ, η οποία είναι και η μέγιστη συμβατική περιοδικότητα
- τελική μέτρηση των ΑΠΖ από την οικονομική οντότητα για τα χρηματοοικονομικά μέσα, την περίοδο όπου είναι πιθανό να προβεί σε πιστωτικό κίνδυνο (Κόντος, 2008)

Έχοντας λοιπόν νέους λογιστικούς κανόνες, όλα τα ΜΕΑ μπορούν να θεωρηθούν «μη εξυπηρετούμενα», καλύπτοντάς τα με προβλέψεις. Οι προβλέψεις αυτές βοηθούν τις τράπεζες να μειώσουν το ποσοστό των ΜΕΑ κατά 40%, ιδιαίτερα την περίοδο 2017-2019. Επίσης, οι υψηλές προβλέψεις βοηθούν στην δευτερογενή αγορά, τις τράπεζες να πωλούν τα NPEs και να οδηγούνται σε διαγραφές μη βιώσιμων δανειοληπτών. (www.ert.gr)

Όσο αναφορά τα ποσοστά των προβλέψεων, κατηγοριοποιούνται ανάλογα με τόσο με το είδος του δανείου, όσο και με τις ημέρες καθυστέρησης. Ο συντελεστής αλλάζει ανάλογα με τα δάνεια (στεγαστικά, καταναλωτικά, επιχειρηματικά, κλπ). Για να γίνει αντιληπτό αυτό ας εξεταστεί το παρακάτω παράδειγμα προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις.

- Έστω ένα δάνειο (καταναλωτικό) σε επισφάλεια: 60.000€	
- Η πρόβλεψη της τράπεζας: 31.000€	
- Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων	31.000€
- Επισφαλείς απαιτήσεις	31.000€
-	
- Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων	60.000€
- Επισφαλείς απαιτήσεις	60.000€
- (www.bankofgreece.gr)	

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεραίνεται το γεγονός ότι, το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό, αφού οι ελληνικές τράπεζες άλλαξαν ριζικά μετά την χρηματοπιστωτική κρίση το 2008. Η κρίση αυτή, οδήγησε επίσης τα οικονομούντα άτομα (επιχειρήσεις και νοικοκυριά) σε μεγάλη ύφεση, αφού τα νοικοκυριά αδυνατούσαν στην αποπληρωμή τυχόν δανείων, ενώ κάποιες επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να κλείσουν. Ύπαρξη διαχρονικής αύξησης των ΜΕΔ, με αποτέλεσμα οι τράπεζες, σύμφωνα με τα Capital Controls, να καταβάλουν προσπάθειες για έλεγχο του χαρτοφυλακίου και των κεφαλαίων των οποίων παρατηρείται μείωση, ενώ γενικότερα επιδεινώνεται η ποιότητα του ενεργητικού τους. Έτσι θα έχουν πλήρη εικόνα για την κατάσταση των οικονομικών τους. Αν και τα τραπεζικά ιδρύματα κατά τη διάρκεια της ύφεσης βοηθήθηκαν με ενίσχυση στην ρευστότητα, ωστόσο αδυνατούσαν να λειτουργήσουν κανονικά. Για την επιβίωσή τους όμως, οι τράπεζες προσπάθησαν να συγκροτήσουν ελέγχους, μέσω προβλέψεων από καθυστερήσεις δανείων, για το δανεικό χαρτοφυλάκιο.

Στην συνέχεια, ύστερα από τους ελέγχους αυτούς, οι ελληνικές τράπεζες επιδίωξαν την άμεση επαφή και επικοινωνία με τον δανειολήπτη προκειμένου να ελέγχεται η κατάσταση, ακολουθώντας ορθά την διαδικασία επίλυσης καθυστερήσεων, σύμφωνα με τον Κώδικα.

Από την πλευρά του οφειλέτη, όταν αντιμετωπίζει δυσκολία στην αποπληρωμή, απευθύνεται σε επιτροπές προκειμένου να εξισορροπήσει την κατάσταση των οφειλών του.

Από την πλευρά των τραπεζών, εφαρμόζουν μεθόδους προκειμένου να συνεχίζουν την είσπραξη των κακοπληρωτών αλλά και να λειτουργούν όσο το δυνατόν καλύτερα μπορούν. Έτσι, προφυλάσσουν το σημαντικό για εκείνες, δανεικό χαρτοφυλάκιο. Από αυτές δε λείπουν οι ανάλογοι πλειστηριασμοί και τιτλοποιήσεις σε δάνεια που χρειάζεται η επιβολή τους.

ΒΙΒΛΙΟΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελόπουλος Π., (2010), «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα Γ' έκδοση (Αγορές-Προϊόντα-Κίνδυνοι)», Εκδόσεις Σταμούλη
- Αγγελόπουλος Π., Ηρειώτης Ν., Συριόπουλος Κ., Πάτρα (2008), Χρηματοοικονομικά εργαλεία στήριξης των Ειδικών Μορφών Πίστης, ΕΑΠ, Πάτρα
- Βαρελάς Ερωτόκριτος., (2014), «Νομισματική Θεωρία Πολιτική», εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- Βενιέρης Ιάκωβος., (2005), Τιτλοποίηση απαιτήσεων σύμφωνα με τον Ν.3156/2003 υπό το πρίσμα και της διεθνούς πρακτικής, Αντ. Ν. Σάκκουλα
- Ζαμπαρλούκου, Σ., Κούση, Μ., Εισαγωγή (2014) Κατανοώντας την κρίση στην Ελλάδα, στο Ζαμπαρλούκου, Σ. και Μ. Κούση (επιμ) Κοινωνικές όψεις της Κρίσης στην Ελλάδα, Αθήνα: Πεδίο
- Κόντος Γ., Πάτρα (2008) Τραπεζική Λογιστική, ΕΑΠ, Β' έκδοση
- Μιχαλόπουλος Γεώργιος (2011): Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης στο συλλογικό τόμο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών Η διεθνής κρίση, η κρίση στην Ευρωζώνη και το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα
- Πανηγυράκης, Γ. (2001), Σύγχρονη Διοικητική Δημοσίων Σχέσεων, Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου
- Πανίτσας Γ., Γεροντίδης Ι., Δρίτσουλας Ι., Νομική Βιβλιοθήκη (2016), Τραπεζικές Συναλλαγές
- Ρόκας Ν., Γκόρτσος Χ., Νομική Βιβλιοθήκη Αθήνα 2012, Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου
- Σπύρου Σ. (2003), Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου
- Τράπεζα της Ελλάδος, Απρίλιος 2011, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2010
- Τσουλφίδης, Ε. (2015), Οικονομική Ιστορία της Ελλάδος, Εκδόσεις Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΜΕΛΕΤΕΣ

- Bain Keith - Howells Peter., (2011), Χρήμα, πίστη, τράπεζες
- Dimitrios P. Louzis., Angelos T. Vouldis., Vasilios L. Metaxas., (2012), Macroeconomic and bank-specific determinants of non-performing loans in Greece: A comparative study of mortgage, business and consumer loan portfolios, Journal of Banking & Finance
- Espinoza and Prased., (2010)
- European Central Bank (2015) Non-performing loans/What matters in addition to the economic cycle?
- Eurobank EFG Economic Research., Δεκέμβριος (2009), « Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές»
- International Monetary Fund (2011), “Global financial stability report”
- O’Connor, J., (1973, 1977), Η οικονομική κρίση του Κράτους, Αθήνα: Παπαζήσης
- Filippo de Marco., Marco Macchiavelli., (2016), The political origin of home bias: The case of Europe

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΑΡΘΡΑ

- Σερετίδου Δ., (2012), “Οικονομική Κρίση στην Ελλάδα: Πως φτάσαμε και πουπάμε;”., Ιστοσελίδα:
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15189/3/SeretidouDimitraMsc2012.pdf>
- www.otoe.gr
- www.bankofgreece.gr
- <https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/nonperformexposures/default.aspx>
- <https://www.ert.gr/eidiseis/oikonomia/elladaoikonomia/moodys-to-logistiko-protypo-ifrs-9-enischyei-tis-ellinikes-trapezes/>
- https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/ΠΔΤΕ_2682-03.06.2019.pdf
- <https://www.bankofgreece.gr/Publications/NomPol20152016.pdf>
- <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/967086/auksisi-ton-mi-eksupiretoudenon-daneion-sumfona-me-tin-tte>

- <https://www.investopedia.com/>
- <https://www.capital.gr/>
- <https://www.eurobank.gr/online/home/viewNews2.aspx?id=2174&code=ANNOUNCE&lang=gr>
- https://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=5097&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95
- <https://www.newsbomb.gr/oikonomia/story/646816/kokkina-daneia>
- <https://www.chaniabank.gr/config/splashes/noNodes.aspx>
- https://www.bankofgreece.gr/RelatedDocuments/20160310_The_Agenda_for_NPL_Resolution.pdf
- <https://www.kathimerini.gr/877058/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/stoxos-h-meiwsh-kokkinwn-daneiwn-kata-40-dis-ews-to-2019>
- <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1158120/to-stratigiko-sxedio-ton-trapezon-gia-tous-pleistiriamous-akiniton>